

RECULL DE PREMSA

Presentació del llibre *Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?* d'Anscari Mundó

25 de maig del 2006

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

ÍNDEX

- Convocatòria
- Comunicat
- Documentació
- Recull de premsa escrita
- Emissions de televisió
- Entrevistes i contactes concertats
- Mitjans assistents a l'acte de presentació

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

L'historiador Anscari Mundó atribueix a Miquel Àngel el santcríst d'ivori de l'altar major de Montserrat

Ho planteja en un estudi que es presenta demà a l'Institut d'Estudis Catalans

Un Santcríst d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti? Amb aquest títol es presenta demà, dijous 25 de maig, a les 19 hores, a la seu de Barcelona de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), l'estudi de l'historiador i membre de l'IEC, Anscari M. Mundó. L'obra ha estat editada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià.

En aquest estudi, l'autor atribueix el santcríst que, des de 1958, presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat, a Miquel Àngel, autor, entre d'altres obres d'art, del *Moisés* o la Capella Sixtina. Mundó assenyala –“amb precaució”– que es tractaria d'una obra de joventut de l'artista florentí feta entre el 1497 i el 1498, quan estava a punt d'esculpir la *Pietat* vaticana i que hauria utilitzat el mateix jove com a model en totes dues obres. El crucifix d'ivori, que representa Jesús de cos sencer i nu, hauria estat adquirit, segons Mundó, el 1920, a Roma, per Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l'abat Antoni M. Marcet.

Doctor en història de l'Església i en història general i llicenciat en arqueologia i art cristians, Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923) és actualment catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Va ser professor universitari a Roma i a Montserrat, d'on fou monjo del 1939 al 1967. Facultatiu de l'Estat a l'Arxiu Reial de Barcelona, va ser director fundador de la biblioteca de la UAB i director de la Biblioteca de Catalunya. Forma part del [bureau de la Unió Acadèmica Internacional](#), en representació de l'IEC, i és membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. El 1991 li va ser concedida la Medalla Narcís Monturiol, i el 2000, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

L'acte de presentació estarà presidit per Albert Balcells, president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC, i serà a càrrec de Xavier Barral i Joaquim Garriga, membres de l'Institut. També hi assistiran el pare abat Sebastià Bardolet, de Montserrat, i Josep Massot, director de Publicacions de l'Abadia de Montserrat i membre de l'IEC.

Acte	Presentació de l'obra <i>Un Santcríst d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?</i> d'Anscari M. Mundó.
Data	Dijous, 25 de maig del 2006.
Hora	19:00 hores
Lloc	Sala Pere Coromines de l'IEC (carrer del Carme, 47. Barcelona).

Barcelona, 24 de maig del 2006

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

Albert Balcells: “El llibre d’Anscari Mundó porta camí de convertir-se en un altre ‘Codi da Vinci’”

La Secció Històrico-Arqueològica de l’IEC va organitzar la presentació de l’obra que atribueix a Miquel Àngel el santcríst de l’altar major de Montserrat

“Pot ser que estiguem davant d’un llibre que porta camí de convertir-se en un altre *Codi da Vinci*”. Amb aquestes paraules, [Albert Balcells](#), president de la Secció Històrico-Arqueològica de l’Institut d’Estudis Catalans (IEC), va iniciar la presentació d’*Un Santcríst d’ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, de l’historiador i membre de l’IEC, Anscari M. Mundó.

La referència del professor Balcells al best seller de Dan Brown venia avalada en la immediata, àmplia i intensa resposta dels mitjans de comunicació (obriu, més avall, els enllaços amb el recull de premsa i amb els fitxers de televisió) a la comunicació, des de l’Institut, de la notícia de presentació del llibre de Mundó, editat per Publicacions de l’Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià.

En l’estudi, documentat amb nombroses fotografies, Mundó atribueix el santcríst que, des de 1958, presideix l’altar major de la basílica de l’abadia de Montserrat, a Miquel Àngel, autor, entre d’altres obres d’art, del *Moisès* o la Capella Sixtina. Mundó assenyala –“amb precaució”– que es tractaria d’una obra de joventut de l’artista toscà feta entre el 1497 i el 1498, quan estava a punt d’esculpir la *Pietat* vaticana i que hauria utilitzat el mateix jove com a model en totes dues obres. El crucifix d’ivori fou adquirit el 1920, a Roma, per Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l’abat Antoni M. Marcet.

Doctor en història de l’Església i en història general i llicenciat en arqueologia cristiana, [Anscari Manuel Mundó](#) (Barcelona, 1923) és catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Va ser professor universitari a Roma i a Montserrat, d’on fou monjo del 1939 al 1967. Facultatiu de l’Estat a l’Arxiu Reial de Barcelona, va ser director fundador de la biblioteca de la UAB i director de la Biblioteca de Catalunya. Forma part del [bureau de la Unió Acadèmica Internacional](#), en representació de l’IEC, i és membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. El 1991 li va ser concedida la Medalla Narcís Monturiol, i el 2000, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

En l’acte de presentació del llibre, celebrat el passat 25 de maig a la seu de l’Institut, a més d’Albert Balcells, van intervenir altres dos membres de l’Institut, [Xavier Barral](#) i [Joaquim Garriga](#). També hi van assistir, entre d’altres, el pare abat Sebastià Bardolet, de Montserrat, i Josep Massot, director de Publicacions de l’Abadia de Montserrat i membre de l’IEC. Barral, especialista en història de l’art antic i medieval, va referir-se a Mundó com un autor “atípic, que s’aventura en un món ple de gelosies” i va subratllar que, en qualsevol cas, el llibre atraurà l’atenció dels estudiosos cap a la bellesa del santcríst de Montserrat. Garriga, expert en l’art del Renaixement, també va qualificar la imatge analitzada per Mundó com “una peça exquisida”, que si es confirma l’atribució a Miquel Àngel “seria la seva única obra de marfil” i va suggerir la necessitat de nous estudis complementaris per a poder confirmar de manera definitiva la proposta defensada per Mundó, que “ens ha posat la mel a la boca”, va concloure.

Barcelona, 1 de juny del 2006

Publicat al Butlletí de l’IEC

[Consulta El Butlletí de l’IEC](#)

Institut d'Estudis Catalans

Es podran adquirir exemplars
del llibre amb un descompte
promocional.

IECentanys19072007

Barcelona, maig de 2006

El president de l'Institut d'Estudis Catalans, Il·lm. Sr. Salvador Giner,
i el president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut,
Il·lm. Sr. Albert Balcells, es complauen a convidar-vos

a l'acte de presentació del llibre

Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?

Un Crocifisso d'avorio di Michelangelo Buonarroti?

d'Anscari Manuel Mundó, membre de l'Institut.

La presentació, a la qual assistiran el Rvdm. P. abat Sebastià Bardolet, de Montserrat,
i Josep Massot, director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat,
serà a càrrec de Xavier Barral i Joaquim Garriga, membres de l'Institut.

L'acte se celebrarà el dijous 25 de maig, a les set del vespre,
a la Sala Pere Coromines de l'Institut (carrer del Carme, 47, de Barcelona).

Com es pot identificar una obra, fins ara desconeguda, de Miquel Àngel

Algú es pot preguntar com és possible identificar encara una obra d'art, fins ara anònima, i atribuir-la a Miquel Àngel. L'única resposta possible és que, a més de tenir una preparació general en història de l'art i en les tècniques de recerca aplicables, un bon ull observador i una curiositat per qualsevol problema sense resoldre, és evident que cal també tenir al davant una peça artísticament excepcional que suscití la sospita que podria ésser-li atribuïda.

Aquest és el cas que m'ha esdevingut a mi. La peça excepcional l'he tinguda davant dels ulls durant una colla d'anys -des del 1932 com a escolà i des del 1939 com a monjo de Montserrat. Després que l'abat Antoni M. Marcet, l'any 1920, adquirís a Roma el santcríst meravellós, el meu professor d'història de l'art, el pare Celestí Gusi, l'atribuí a Lorenzo Ghiberti, l'escultor de dues portes del baptisteri i de la catedral de Florència. Jo mateix ho anava repetint sempre que s'esqueia de parlar-ne.

En les estades durant anys a Itàlia, passades sobretot a Roma des del 1947, i en les visites successives a la península veïna vaig començar per escutar atentament l'obra de Ghiberti. A partir, però, dels anys seixanta vaig considerar que Ghiberti, malgrat ésser sens dubte un gran artista que havia introduït la Renaixença clàssica en el seu art, encara impregnat de la dolçor del gòtic italià, no em semblava possible que fos l'autor d'aquell santcríst d'ivori. En aquest hi traspuava un realisme molt més accentuat i una altra concepció de l'anatomia humana molt més precisa. Vaig apartar Ghiberti del meu horitzó. De seguida hi aparegueren una colla d'escultors i artistes italians que emplenaven aquell segle xv i més enllà, tant o més famosos que Ghiberti: a Florència i alentorns, Brunelleschi, els grups de germans Pollaiuolo, Da Maiano i Da Sangallo (especialment Giuliano), sobretot el mestre Donatello, la família Della Robbia, Baccio da Montelupo, el Torrigiano, Il Sansovino, Verrocchio i Benvenuto Cellini; sense oblidar els que treballaven a Bolonya: Jacopo della Quercia i Niccolò dell'Arca, admirats per Miquel Àngel, tant que a aquest li fou encarregat el complement de l'arca de sant Domènec. A tots aquells, però, els mancava quelcom que traspuava del santcríst de Montserrat.

Tot escrutant aquell horitzó boirós veia com s'emplenava amb una figura excepcional: Michelangelo Buonarroti. Això era a partir dels anys setanta. En visites successives em tornava a extasiar, tant a Florència davant el David de l'Accademia i les obres recollides en el Museu del Bargello, com a Roma enfront de la *Pietat* de la basílica vaticana. La idea que Miquel Àngel podia ésser l'autor del santcríst de Montserrat anava prenent consistència mental. La bibliografia *ad hoc* començà a omplir la meua taula, que visites a biblioteques romanes, barcelonines i de Montserrat complementaven. Bibliografia que em féu adonar ben aviat de la mancança total de documents que poguessin testificar ni el nom de l'autor ni el dels possessors successius del santcríst d'ivori.

Poc podia demostrar res, doncs, sense emprar el meto de comparatiu estilístic, el propi de d'historiador de l'art. L'examen fou minuciós. El cos del Crucificat va ser analitzat detall per detall: des del cap, els cabells, la barba i el bigoti, les orelles, els ulls, la boca i les dents; passant cap als braços, les venes, les mans, els dits, les ungles; baixant pel tors i l'esquena, la musculatura perfectament ponderada, amb mugrons, melic, pubis, cuixes, cames i peus amb dits i ungles; fins als afegits, com la corona d'espines, els claus, el drap, amb orla molt fina, que a penes el cobreix, amb la cordeta que el lliga, i el títol INRI. Tot va ser analitzat, com deia, i comparat amb els elements corresponents representats en les obres autèntiques de Buonarroti; fins i tot les més recentment atribuïdes amb molta probabilitat. Em van aconsellar dos metges molt solvents.

Per a examinar els detalls del santcríst i comparar-los amb els similars de les seves obres certes calia abans seriar aquestes cronològicament. L'estudi minuciós m'ha dut a la comparació amb obres del gran artista datades o datables entre els anys 1492 i 1500 i algunes poques de posteriors, i situar la talla del santcríst d'ivori vers el 1497-1498. I és que l'estil i la

tècnica de Miquel Àngel evolucionaven d'un any a l'altre. D'una simplificació de formes clàssiques va passar a una perfecció anatòmica del cos humà difícilment superable, just en aquell llarg quinquenni. Amb els anys, ja dins del segle XVI, la musculatura dels seus cossos es torna més marcada, fins a depassar, amb exageració, les formes normals. La comparació més evident es focalitzava en el Jesús mort, jacent a la falda de Maria, la seva Mare, de la *Pietat*, vaticana datada entre el 1497 i el 1499. Els detalls eren coincidents en el noranta per cent. D'aquí que fins em vaig sentir impel·lit a proposar la hipòtesi que el mestre se servís del mateix jove madur, com a model, tant per al Crist crucificat, morent, com per al Crist jacent de la *Pietat*.

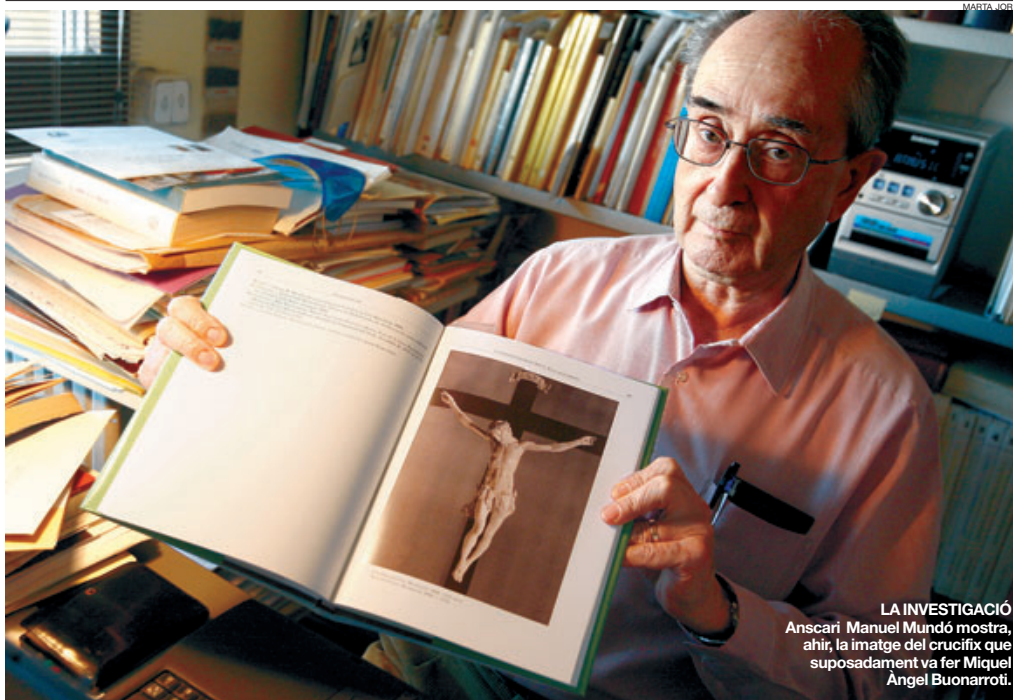
Un esborrany de primera redacció de l'estudi era llest a mig 2002; la definitiva no l'enllestia fins al 2004. Perquè, en aquest darrer any apareixia exposat al Museu Horne de Florència un altre santcrist atribuït a Miquel Àngel. El nou Jesús crucificat, de fusta, no tenia tampoc cap documentació que n'avalés l'autoria. Malgrat això, el santcrist «Horne», estudiat durant deu anys per vuit especialistes, dos d'ells metges anatomistes competents, ha estat atribuït, només per la comparació estilística, sovint sense interrogant, a Miquel Àngel. Jo hauria tingut el mateix dret de treure'l, l'interrogant, del de Montserrat, estant com estava de convençut que la concordança de detalls, que oferia la comparació minuciosa, justificava la gairebé certesa de l'atribució. Si no l'he esborrat és perquè espero el judici d'especialistes (verament d'especialistes, no pas de *dilettanti*) que vulguin des d'ara estudiar-lo. No refuso pas la polèmica, però només la mantindré amb qui desmunti un per un els meus arguments, o amb qui aportï un testimoni documental que certifiqui que l'autor d'aquest santcrist meravellós de Montserrat és un artista diferent de Miquel Àngel. Ves per on: estic convençut que aquesta circumstància no es donarà.

Anscari Manuel Mundó

Institut d'Estudis Catalans, maig de 2006

Saiz portava 60.000 € per al laboratori del dopatge

El tècnic ciclista pateix una crisi d'ansietat al calabós i queda lliure a disposició del jutge

LA INVESTIGACIÓ
Anscari Manuel Mundó mostra, a través d'una sèrie de fotografies, la imatge del crucifix que es troba al temple de Sant Joan de Vilatorrada. Suposadament va fer Miquel Àngel Buonarroti

¿Un 'miquel àngel' a Montserrat?

Un historiador i exmonjo atribueix a l'artista del renaixement el Crist de l'altar major de la basílica. Pàg. 56

PRESENTADA LA PLATAFORMA DE SUPORT AL TEXT Pàg. 18

Militants del PP i ERC se sumen al 'sí' a l'Estatut

ÉS EL CIENTÍFIC MÉS JOVE A OBTENIR EL GUARDÓ Pàg. 37

Un físic català de 41 anys guanya el Príncep d'Astúries

Interior crea un centre d'intel·ligència contra el crim organitzat

El Banc Sabadell compra l'Urquijo en una operació de 760 milions d'euros

24h

ADSL

20

HASTA
MEGAS

+

LLAMADAS
LOCALES Y NACIONALES

14

'98

• cuota línea
• IVA
• IVA

JAZZTEL

ADSL 24h

Llama gratis al 900 808 040
o visita www.jazztel.es

Catalunya

+ CAT

Un historiador assigna el Crist de Montserrat a Miquel Àngel

► Anscari Mundó diu que un monjo va comprar la peça de marfil a Roma el 1920

► L'expert presenta avui un llibre sobre la seva tesi a l'Institut d'Estudis Catalans

Barcelonès

GIL CARRASCO
BARCELONA

El Crist de marfil de l'altar major de Montserrat és obra del cèlebre escultor italià Miquel Àngel Buonarroti, segons l'historiador Anscari Manuel Mundó, catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. La peça, de 68 centímetres, la va fer l'artista toscà (Caprese, 1475 - Roma, 1564) a finals del segle XV -entre el 1495 i el 1497-, en paraules de Mundó- poc abans d'esculpir *La pietat*.

«Com va arribar el Crist a l'abadia? L'historiador, de 83 anys, assegura que el 1920 el monjo Bonaventura Ubach va ser enviat a Itàlia pel llavors abat del monestir, Antoni M. Marçet. «Segurament el va comprar a un antiquari de Roma -va declarar ahir l'expert a EL PERIÓDICO-. Després de la debacle de la primera guerra mundial, la gent venia el que tenia».

EL PAPER DE JULI II // Mundó explica que l'única connexió de Miquel Àngel amb Montserrat va ser indirecta, a través del cardenal Giuliano della Rovere -després nomenat papa, l'any 1503, sota el nom de Juli II-, «gran mentor» del que va arribar a ser un dels artífexs del Renaixement. «Sent abat comanditari de Montserrat -explica Mundó-, el cardenal Della Rovere va fer fer el claustre gòtic de l'abadia. Allà hi ha els seus escuts».

En opinió de l'historiador barceloní, Miquel Àngel va fer el Crist

«inspirant-se en el mateix model, un home jove, que va utilitzar per a *La pietat*». Mundó afegeix que en un dels seus viatges a Florència va veure un Crist de fusta al Museu Horne «que podria ser l'esbós del qual va treure després el de marfil que és a Montserrat». La peça de fusta s'atribueix a Miquel Àngel, amb tota seguretat, des del 2004.

ANÀLISI DE LES VENES // «I amb quins altres experts ha contrastat Mundó les seves investigacions i la seva teoria? «He aplicat el mètode històric de la comparació detallada de l'estilística. I vaig parlar amb un cardòleg, Murius Petit, que va estudiar les venes i altres aspectes anatòmics de les dues escultures, el Crist de marfil i el de *La pietat*, i la conclusió és que tots dos són del mateix autor. Dit amb «precaució», la peça de Montserrat és una «obra de joventut» de Miquel Àngel.

Els aspectes tècnics i historiogràfics del que seria una extraordinària troballa artística els reflecteix Anscari Mundó en el llibre *Un Santcris d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, que presenta aquesta tarda a l'Institut d'Estudis Catalans. El text és bilingüe, en català i italià, llengua que domina per les seves llargues estades professionals en aquell país. El llibre, de 100 pàgines, està profusament il·lustrat.

«QUE EL GUARDI BÉ» // Detalls com «la dolçor dels ulls» de les dues escultures comparades, la posició de la boca, el pubis, la ferida al pit, els claus, els músculs, les ungles de les mans i dels peus i altres minucioses anàlisis han servit a Anscari Mundó per for-

► El Crist de Montserrat.

► Anscari Mundó, ahir.

► L'altar major de Montserrat, amb la Mare de Déu i el Crist de marfil.

els personatges CATEDRÀTIC I RELIGIÓS

► Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923) va ser monjo de Montserrat entre el 1939 i el 1967. Va fundar la biblioteca de la UAB i va dirigir la Biblioteca de Catalunya. Actualment és catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia de la UAB. Té la Creu de Sant Jordi des del 2000.

► El pare Bonaventura Ubach (Barcelona, 1879-Montserrat, 1960) va ser un estudiós de la Bíblia que va recórrer incansablement la geografia del Pròxim Orient i va recollir per a Montserrat material etnogràfic, arqueològic i papirogràfic que és la base del Museu Bíblic del monestir.

mular la seva tesi, avalada per una àmplia experiència com a estudiós de l'art.

El catedràtic i historiador català ha parlat amb l'abat de Montserrat, Josep Maria Soler, que està «content i expectant» davant la molt probable certesa de tenir al temple un Crist fet per Miquel Àngel. «Peces així, exposades en públic... Li he dit a l'abat que la guardi bé, que la blindi», afirma Mundó. ▢

El Nuevo Audi Q7 fue presentado en las instalaciones de Audi Mogauto en Barcelona el pasado jueves 4 de Mayo. El acto fue un éxito tanto de participación como de organización en el que los asistentes disfrutaron de una agradable velada descubriendo la espectacularidad del nuevo Audi Q7.

AirEuropa.com

PENÍNSULA y BALEARES **18€***

EUROPA y CANARIAS **38€***

¡Air Europa, sin palabras!

Informate en www.aireuropa.com, en tu agencia de viajes, en las oficinas de Air Europa o en el 902 401 501.

* Precio por segmento. No incluye tasas ni gastos de gestión. Plazas limitadas.

AirEuropa.com

86
Bailén

LA BOTIGA d'el Periódico

Història Presentació d'*Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, estudi d'**Anscari M. Mundó** sobre l'autoria d'una obra d'art de Montserrat. Institut Estudis Catalans. Carme, 47. 19.00 hores.

Estats Units: Nike i Apple dissenyen una sabatilla esportiva 'intel·ligent' **P35**

AVUI+

Des del 1976

Dijous 25 de maig del 2006 ANY XXXI N.10302 1€

Val de descompte de 6€
Entregant aquest val de descompte
Duchamp
per només **9,95€**
Promoció vàlida fins a exhaurir les existències.

'20/30'

Josep Abril: "Canviem més de mòbil que de pantalons" ■ **P11**

Cultura

Miquel Àngel, autor del santcrist d'ivori de Montserrat? ■ **P40**

El Banc Sabadell es queda el 99,7 per cent de l'Urquijo

COMPRA • L'operació es tanca per 760 milions d'euros **RÀNQUING** • El grup vallesà es converteix en el segon del sector de la banca privada espanyola ■ **P18**

Gabri i Jordi Martínez intervenen en una jugada davant diversos seients buits a l'Olímpic de Terrassa ■ FRANCESC MELCION

Esports ■ P54

Societat

Un nou centre coordinarà totes les policies de l'Estat contra el crim organitzat

Al final Madrid envia a Catalunya només 314 guàrdies i indigna els alcaldes tarragonins

P29

Món

Tareq Aziz reapareix i testifica en pijama a favor de Saddam

P13

Economia

Les exportacions de l'Estat creixen al nivell més alt des del 2000

P20

Catalunya guanya Costa Rica (2-0) i aplega només 8.000 espectadors a Terrassa

L'historiador Anscari Mundó afirma en un llibre que el santcrist d'ivori de la basílica benedictina podria ser obra del geni italià

Hi ha un Miquel Àngel a Montserrat?

Montse Frisach
BARCELONA

Una de les obres d'art més espectaculars de la basílica de l'abadia de Montserrat és un santercrist d'ivori penjat que presideix l'altar major. La peça va ser comprada el 1920 a Roma pel monjo Bonaventura Ubach, responsable també que el museu del monestir tingui en el seu fons un Caravaggio. El santcrist d'ivori no tenia fins ara una atribució concreta, encara que s'havia parlat que podria ser obra de l'escultor renaixentista Lorenzo Ghiberti, autor de les portes del baptisteri de la catedral de Florència.

Ara, però, l'historiador i arqueòleg Anscari Mundó ha anat més enllà i s'ha aventurat a afirmar que el santercrist podria ser una obra de joventut de Miquel Àngel. És una afirmació certament agosarada però argumentada estilísticament en el llibre *Un santercrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), que avui es presenta a l'Institut d'Estudis Catalans i que s'ha editat en versió bilingüe català-italià.

Mundó es mostra prudent i s'ha basat exclusivament en comparacions estilístiques per la seva afirmació ja que "no tinc cap mena de documentació que ho justifiqui". Per l'histori-

ador, l'execució de l'escultura i el seus elements formals, com la musculatura de la figura o la riquesa del drapejat, tenen "l'estil de Miquel Àngel". L'obra més pròxima de Miquel Àngel a aquest santercrist seria la figura del Crist que sosté la Verge en l'arxifamosa *Pietà* del Vaticà. Mundó assegura que el santercrist de Montserrat podria haver estat realitzat cap al 1497, just abans d'esculpir la *Pietà*, i que hauria utilitzat el mateix model masculí —un home d'uns 25 anys de complexió magra.

Santercristos semblants
En el llibre, acompanyat d'abundants fotografies, Mundó confronta el santcrist de Montserrat amb altres talles "de semblança extraordinària" del geni renaixentista. Una és el santcrist de fusta de Santo Spirito, que es pot veure a Florència, i el que s'exposa en el Museu Horne de la mateixa ciutat, atribuït recentment a l'escultor. Segons Mundó, la talla del Museu Horne "podria ser un esbós en fusta per a la talla d'ivori". L'historiador també compara detalls com el treballat cinyell del santercrist amb altres obres de l'escultor. Mundó és conscient que "els historiadors de l'art italians se'm tiraran a sobre, però hauran de desmuntar els meus arguments". ■

El santcrist d'ivori de Montserrat s'assembla a altres talles de Miquel Àngel ■ MUNDÓ

Concentració a València per la defensa de la fossa comuna

Redacció
VALÈNCIA

La Iniciativa Civil per la Dignitat i la Memòria, constituïda per 14 entitats per la defensa de la fossa comuna del cementiri de València, ha proposat fer una gran concentració ciutadana el pròxim 18 de juliol al mateix cementiri per restituir "la memòria i la dignitat" dels sepultats en el fossar. Per això han fet una crida a la participació "a totes les persones que se sentin identificades amb l'exigència de la dignitat i de la memòria per a les víctimes".

Els convocants van denunciar que l'Ajuntament de València profanava les despulles per construir nínxols nous, fet que es va confirmar quan es van trobar ossos humans on s'havien dipositat terres del fossar. ■

Premis de novel·la negra a Padura i Cervera

Redacció
BARCELONA

La Neblina del ayer, de l'escriptor cubà Leonardo Padura, i *Mosques*, de Jordi Cervera, van guanyar ahir el premi Brigada 21 a la millor novel·la negra en castellà i català respectivament. Els guardons, que també van premiar *La verdad del caimán*, de Massimo Carlotto, es van completar amb el premi a la millor novel·la traduïda al castellà per a *Maderos*, de Ken Bruen; la millor novel·la traduïda al català per a *Les ànimes grises*, de Philippe Claudel, i el de disseny de portada per a Punto de Lectura. ■

Suministros Cerámicos del Vallés, S.L. (Societat Escindida Parcialment, després de l'Escissió denominada **Inpal Patrimonio, S.L.**). **Suministros Cerámicos del Vallés, S.L.** (Societat de Nova Creació Beneficiària de l'Escissió Parcial). **Inpal Cartera, S.L.** (Societat de Nova Creació Beneficiària de l'Escissió Parcial). **Inpal Cartera Incecosa, S.L.** (Societat ja Existent Beneficiària de l'Escissió Parcial)

Anunci d'Escissió Parcial. De conformitat amb el que disposa l'article 94 de la Llei de Societats Limitades, en relació amb els articles 254 i 242 del Text Refós de la Llei de Societats Anònimes, es fa públic que les Junes Generals de Socis de l'Entitat "SUMINISTROS CERÁMICOS DEL VALLÉS, S.L." i "INPAL CARTERA INCECOSA, S.L.", celebrades amb caràcter d'universal en data 2 de maig del 2006, van adoptar per unanimitat l'Escissió Parcial de la companyia "SUMINISTROS CERÁMICOS DEL VALLÉS, S.L." mitjançant la segregació de part del seu patrimoni i la seva divisió en tres parts, que constitueixen tres unitats econòmiques autònomes, les quals es traspasaran en bloc, per successió universal, a dos societats de nova creació, que es constituïran simultàniament a l'atorgament de l'escriptura d'escissió parcial i que es denominaran "SUMINISTROS CERÁMICOS DEL VALLÉS, S.L." (Societat Beneficiària 1 que succeirà en la denominació de la Societat escindida) i "INPAL CARTERA, S.L." (Societat Beneficiària 2), i a una societat ja existent denominada "INPAL CARTERA INCECOSA, S.L." (Societat beneficiària 3), que adquiriran per successió, a títol universal, tots els drets i obligacions integrants dels patrimonis segregats, tot això en els termes i condicions que resulten del Projecte d'Escissió Parcial de data 30 de desembre del 2005, dipositat al Registre Mercantil de Barcelona el dia 28 de març del 2006.

Es fa constar, de conformitat amb l'Article 242 de la Llei de Societats Anònimes, el dret que assisteix als socis i creditors de les societats participants en l'Escissió Parcial d'obtenir el text íntegre dels acords adoptats i el Balanç d'Escissió Parcial, així com tots els altres documents que han servit per portar a terme l'escissió. Així mateix, els creditors de les societats participants en l'Escissió Parcial poden oposar-se a aquesta, en el termes establerts als articles 166 i 243 de la Llei de Societats Anònimes, en el termini d'un mes, comptat a partir de la publicació de l'últim anunci d'Escissió Parcial. Sant Cugat del Vallès, 5 de maig del 2006. Sr. Jaume Almirall Blanco i Sr. Antonio Aguilera Rodríguez, President i Secretari respectivament del Consell d'Administració de la Societat "SUMINISTROS CERÁMICOS DEL VALLÉS, S.L." (després de l'escissió denominada "INPAL PATRIMONIO, S.L.") i Sr. Jaume Almirall Blanco, en nom i representació de la societat "INVERSIONES PATRIMONIALES ALMIRALL, S.L.", en la seva condició d'Administrador Únic de la societat "INPAL CARTERA INCECOSA, S.L."

Bofill Ros Actius Mobiliaris S.I.C.A.V., S.A. JUNTA GENERAL ORDINÀRIA D'ACCIONISTES

Per acord del Consell d'Administració de data 31 de març del 2006, es convoca Junta General Ordinària d'Accionistes, que se celebrarà el dia 28 de juny del 2006, al domicili social, a les 12.00 hores, en primera convocatòria, i el dia 29 de juny del 2006, al mateix lloc, a les 12.30 hores, en segona convocatòria, segons el següent

Ordre del dia

Primer. Examen i aprovació, si escau, dels Comptes anuals, de la proposta d'aplicació del resultat i de l'informe de gestió corresponents a l'exercici del 2005.

Segon. Aprovació i ratificació de la gestió social realitzada pel consell d'administració durant l'exercici del 2005.

Tercer. Autorització per a l'adquisició derivativa d'accions pròpies.

Quart. Reelectió o nomenament d'auditor de comptes de la societat.

Cinquè. Adaptació dels estatuts socials al R.D. 1309/2005, de 4 de novembre, de Reglament de IIC. Refosa dels estatuts socials. Acords a adoptar.

Sisè. Delegació de facultats.

Setè. Precs i preguntes.

Vuitè. Redacció, lectura i aprovació de l'acta de la Junta.

A partir de la publicació del present anunci, els accionistes podran examinar al domicili social i obtenir immediatament i gratuïtament de la societat un exemplar dels comptes anuals, de l'informe de gestió, de l'informe d'auditoria i del text íntegre de les modificacions estatutàries proposades, així com de l'informe justificatiu sobre aquesta modificació, tot això de conformitat amb el que estableixen els articles 112, 144 i 212 de la Llei de Societats Anònimes.

Així mateix, tindran dret d'assistència a la Junta els accionistes que amb cinc dies d'antelació a la data en què s'hagi de celebrar la reunió estiguin inscrits al registre de detall d'alguna de les entitats adherides al Servei de Compensació i Liquidació de Valors; s'han d'acreditar a través del corresponent certificat emès per l'esmentada entitat.

Barcelona, 11 de maig del 2006
Secretari del Consell d'Administració, Juan M. Figuera Santesmases

Odag Inversiones S.I.C.A.V., S.A. JUNTA GENERAL ORDINÀRIA D'ACCIONISTES

Per acord del Consell d'Administració de data 31 de març del 2006, es convoca Junta General Ordinària d'Accionistes, que se celebrarà el dia 28 de juny del 2006, al domicili social, a les 9.00 hores, en primera convocatòria, i el dia 29 de juny del 2006, al mateix lloc, a les 9.15 hores, en segona convocatòria, segons el següent Ordre del dia

Primer. Examen i aprovació, si escau, dels Comptes Anuals, de la proposta d'aplicació del resultat i de l'informe de Gestió corresponents a l'exercici del 2005.

Segon. Aprovació i ratificació de la gestió social realitzada pel Consell d'Administració durant l'exercici del 2005.

Tercer. Exclúsio de cotització en borsa de les accions de la societat i implantació de mitjans alternatius de liquiditat. Modificació de l'article 5è dels estatuts socials i addició dels articles estatutaris que siguin necessaris a tal fi. Acords a adoptar.

Quart. Adaptació dels estatuts socials al R.D. 1309/2005, de 4 de novembre, de Reglament de IIC. Refosa dels estatuts socials. Acords a adoptar.

Cinquè. Autorització per a l'adquisició derivativa d'accions pròpies.

Sisè. Delegació de facultats.

Setè. Precs i preguntes.

Vuitè. Redacció, lectura i aprovació de l'acta de la Junta.

A partir de la publicació del present anunci, els accionistes podran examinar al domicili social i obtenir immediatament i gratuïtament de la societat un exemplar dels comptes anuals, de l'informe de gestió, de l'informe d'auditoria i del text íntegre de les modificacions estatutàries proposades, així com de l'informe justificatiu sobre aquesta modificació, tot això de conformitat amb el que estableixen els articles 112, 144 i 212 de la Llei de Societats Anònimes.

Així mateix, tindran dret d'assistència a la Junta els accionistes que amb cinc dies d'antelació a la data en què s'hagi de celebrar la reunió estiguin inscrits al registre de detall d'alguna de les entitats adherides al Servei de Compensació i Liquidació de Valors; s'han d'acreditar a través del corresponent certificat emès per l'esmentada entitat.

Barcelona, 12 de maig del 2006
Secretari del Consell d'Administració, Juan M. Figuera Santesmases

Passa-ho!

Iu Forn

Manual d'autoprotecció per a xalets

Diu que les autoritats han dit que el millor per afrontar l'onada de robatoris que diuen que patim a les urbanitzacions és l'autoprotecció. Doncs aquí teniu uns quants consells:

Procuri que els aspirants a robar casa seva només puguin aconseguir l'entrada a través del RACC. És una garantia que molts es quedaran amb les ganes.

Instal·li a l'exterior de casa seva unes pantalles que només emetin el *TN vespre* de TV3. Quan els assaltants les mirin, encara que siguin uns breus segons, quedaran adormits d'una manera fulminant. Si opta per no tenir compassió, llavors passi una vegada i una altra les declaracions de Javier Solana sobre Montenegro i el delírium trèmens.

Posi radars de trànsit a totes les entrades de la seva torre. Si els lladres entren corrents, seran detectats immediatament i llavors cent mil patrulles (o més) els perseguiran per infringir el Codi de Circulació. Ah, i a més els senyors delinqüents re-

“Procuri que els aspirants a robar casa seva només puguin aconseguir l'entrada a través del RACC. És una garantia que molts es quedaran amb les ganes”

bran un sermonet del gran Olmos, aquell que mana al Servei Català del Trànsit.

Instal·li's a la porta la que (encara) és la cúpula d'Esquerra. Quan els intrusos els preguntin “Que podem passar?” ells (i elles) els contestaran “Ara toca no”. D'aquesta manera els dolents giraran cua (aclariment, quan dic “dolents que giraran cua” em refereixo als intrusos, no a la cúpula, pròpiament dita).

Si era client del Foro Filatélico, empaperi els murs exteriors del seu xalet amb els segells. En veure'ls, els xoriços pensaran: “Marxem perquè a aquests ja els han robat més del que els podem robar nosaltres”.

Substitueixi els gossos per Zaplebes i Fede J., que borden molt millor, on va a parar.

I si res de tot això li funciona, no tingui compassió i vaporitzi la seva urbanització amb un d'aquests perfums tan de moda i que maregen de potents que són. Li recomano un que fa com una olor de tabac i que fa venir arcades i tot.

EDITORIAL

Els assalts no es poden frivolitjar

Dos anuncis de José Luis Rodríguez Zapatero han deixat en evidència els que aquests dies han frivolitjat amb l'onada d'assalts que pateix Catalunya. Zapatero va confirmar ahir que el seu govern augmentarà la dotació de la Guàrdia Civil al Principat amb 367 agents més i que crearà el Centre d'Intel·ligència Contra el Crim Organitzat, que coordinarà la informació dels diferents cossos policials i la que arribi d'altres Estats. El president del govern central va afirmar al Congrés que considera la seguretat un assumpte “vital”. Així l'han de considerar tots els governs preocupats pel funcionament de l'Estat de dret. Resulta increïble que algú insinuï, per exemple, que la nova tipologia de les urbanitzacions ha d'implicar necessàriament que els particulars despleguin mesures d'autoprotecció. És l'Estat qui ha de garantir la seguretat dels seus ciutadans. Reforçar-la ha de ser una alternativa lliure, no una necessitat obligada. Quan apareix un fenomen que implica una nova delinqüència les forces de seguretat s'hi han d'adaptar i els seus responsables han de desplegar igualment mesures innovadores per neutralitzar-la. Les bandes de l'Est que actuen en cases aïllades, urbanitzacions o pobles petits de Catalunya no són cap anècdota. Les integren especialistes provinents, en alguns casos, de forces paramilitars, l'exèrcit o la policia dels països d'origen. Els seus cops són audaçs i impliquen una violència que ha suscitat la lògica alarma en l'opinió pública. Per tant, la resposta ha de ser també contundent i eficaç.

L'abisme entre Maragall i Zapatero

El president de la Generalitat ha insinuat en una entrevista que Artur Mas hauria demanat a Zapatero la seva substitució quan van subscriure el pacte que va permetre aprovar l'Estatut, primer al Parlament i després al Congrés. La declaració s'inscriu en la guerra dialèctica que mantenen de fa dies els líders del PSC i de CiU. Però en aquesta brega amb aires preelectorals Pasqual Maragall evidencia una ruptura. Les seves relacions amb el president del govern de l'Estat i secretari general del PSOE passen per un moment de màxima precarietat. La distància entre Maragall i Zapatero ha anat engrandint-se fins a esdevenir un abisme i cada nova declaració del president de la Generalitat enrareix encara més la situació. El PSC va jugar un paper durant la tramitació de l'Estatut al Congrés que Pasqual Maragall no ha assumit. Tot i que el mateix Maragall ho va desmentir en aquells moments, els socialistes catalans es van supeditar d'una manera massa visible als interessos del PSOE en detriment del president de la Generalitat. L'enfrontament de Maragall amb Zapatero complica el procés de la tria del candidat socialista a la presidència de la Generalitat.

Les cares de les notícies

PRESIDENT BANC SABADELL

Josep Oliu

Una nova expansió

El Banc Sabadell –ara Sabadell Atlántico– s'ha adjudicat el Banco Urquijo. D'aquesta manera, l'entitat vallesana reforça la seva posició en el rànquing bancari espanyol i europeu després de l'exitosa absorció al llarg de l'any passat del Banco Atlántico. La gestió de Josep Oliu ha consolidat el principal banc català tant pel que fa a la solvència com al volum.

DIRECTOR LIBERTY SEGUROS

Manolo Saiz

El malson del dopatge

Manolo Saiz era fins abans d'ahir un dels directors esportius més prestigiosos del ciclisme europeu. Després d'haver-se queixat en nombroses ocasions de la persecució que patia de la policia francesa, ara s'ha vist implicat en un cas de dopatge que l'afecta de ple i que posa en qüestió la seva brillant carrera. La justícia està en vies d'aclarir-ho.

HISTORIADOR

Anscari M. Mundó

Una hipòtesi raonable

L'historiador Anscari M. Mundó ha presentat en un llibre una hipòtesi agosarada però raonable. Es tractaria de la possibilitat que el sant crist de l'altar de la basílica de Montserrat fos obra de Miquel Àngel. Les proves a favor provenen d'un acurat estudi comparatiu de l'estil de la talla montserratina i de l'obra del genial artista italià. No hi ha, per ara, cap altra mena de proves però segur que la pista oberta pel professor Mundó dona peu a d'altres investigacions que podran aportar-les o almenys aclarir la relació entre l'autor de l'obra conservada a Montserrat i Miquel Àngel.

PRESIDENT DE LA FCF

Jordi Roche

Una idea a repensar

La Federació Catalana de Futbol va celebrar ahir el primer partit de la selecció fora de Barcelona. La seva idea era descentralitzar els partits del combinat català per tal de popularitzar-los i augmentar el suport social a les seleccions pròpies. La primera experiència ha estat un fracàs. El president de la Federació, Jordi Roche, haurà de reconsiderar la decisió.

L'ha dita grossa

“Apliquem els valors que inspira la Declaració Universal dels Drets Humans, però és impossible explicar-l'hi, senyor Acebes, perquè no és un especialista en la matèria”

Jesús Caldera

MINISTRE DE TREBALL I ASSUMPTES SOCIALS

● **Llibre: 'Un santcríst d'Ivori de Miquel Àngel Buonaroti?'**

Presentació del llibre d'Anscari Manuel Mundó, membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. La presentació la faran Xavier Barral i Joaquim Garriga, membres de la mateixa secció. Sala Pere Coromines de l'Institut d'Estudis Catalans (c/ del Carme, 47).

Un 'Peer Gynt' en catalán

Calixto Bieito presenta en Noruega su versión de la obra de Ibsen

SANTIAGO FONDEVILA
Barcelona

No son 21.000, pero Bergen tampoco es París. Un chárter saldrá hoy hacia la ciudad noruega de Bergen con 170 aficionados al teatro que acudirán al estreno en la Den Nationale Scene de la versión de *Peer Gynt* dirigida por Calixto Bieito a partir de una dramaturgia de Xavier Zuber y con un protagonista de excepción como Joel Joan, amén de los grandes intérpretes de la compañía Romea como Carles Canut, Mingo Ràfols, Boris Ruiz, Miquel Gelabert o Roser Camí. El encargo partió del teatro donde Ibsen estrenó varias de sus obras y del festival internacional que se celebra en la puerta de los fiordos noruegos con motivo de la conmemoración del centenario del fallecimiento del más célebre dramaturgo noruego.

Mucho se ha escrito sobre este poema dramático (en verso libre) sobre el que el mismo Calixto Bieito dice que fue redactado "sin una voluntad clara de llevarlo a escena", y de ahí la libertad con la que "el autor concibió y mezcló tiempo, espacio y fantasía". Sin em-

bargo, François Regnault, traductor de la obra para la puesta en escena que Patrice Chéreau hizo de *Peer Gynt* en 1981, refutaba una afirmación tan taxativa en la medida en que la obra no sólo está dividida en actos, sino que contiene constantes acotaciones de cómo y dónde están los personajes. Sea como fuere, lo cierto es que nadie ha asumido en los últimos cincuenta años una

El montaje, protagonizado por Joel Joan, podrá verse en el Teatre Grec a partir del 28 de junio ●●

puesta en escena íntegra de la obra. No sólo porque rondaría las siete horas, sino porque, probablemente, resultaría cansina para los espectadores y más aún para aquellos que no conocen los intrínsecos de las tradiciones noruegas.

Bieito ha situado la acción en la parte trasera, el *backstage*, de una boda y ha dividido la obra en tres partes con una duración de casi tres horas. La primera es justamente la boda, la segun-

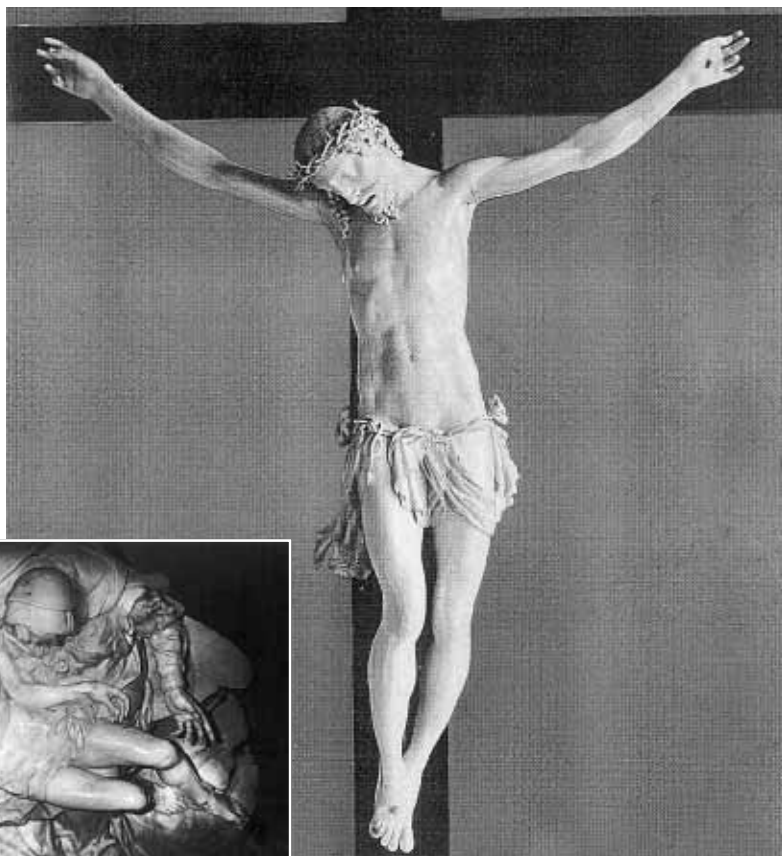
da, la torre y la tercera, el regreso a Noruega. Para Bieito, *Peer Gynt* es una obra "política y filosófica" sin que eso le haga olvidar que su trabajo es levantar un espectáculo que atrape, entretenga y emocione a los espectadores.

La pregunta a la que debe responder cualquier director que asuma llevar a escena *Peer Gynt* es la de quién es realmente ese muchacho pasional, libertino, engreído, que viaja por el mundo en un itinerario de descubrimiento. Para Bieito, *Peer Gynt* es una "mirada ácida sobre el provincianismo, sobre la estrechez de miras de las pequeñas naciones". Pero, además, la obra afronta el enfrentamiento entre "nuestra bondad y nuestras pasiones ocultas y el egoísmo que conllevan, entre la profundidad anímica del ser humano y el animal (el troll de la obra) que cada uno lleva dentro".

De cómo el público noruego puede recibir la seguro atrevida mirada de Bieito sobre un texto que poco menos que todos los habitantes conocen bien ya hablaremos. En cualquier caso ahí quedará el estreno en catalán de esta coproducción del teatro Romea, el Grec 2006 (se verá en el anfiteatro del 28 de junio al 1 de julio), el Festival de Bergen y el Ayuntamiento de Viladecans. ●

Mundó sugiere que un Cristo de Montserrat puede ser de Miguel Ángel

El historiador Anscari Manel Mundó i Marcet atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil que preside desde 1958 el altar mayor de Montserrat a Miguel Ángel Buonarroti. En este estudio, editado por Publicacions de l'Abadia de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano bajo el título *Un Santcris d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, el autor señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir *La Piedad* y que habría utilizado al mismo joven como modelo en ambas obras. El crucifijo habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del monasterio, a petición del abad Antoni M. Marcet. En la foto, el Cristo de Montserrat y *La Piedad* de Miguel Ángel.

ARCHIVO

JULIÀ GUILLAMON

Cabeza negra

Feria (ex Biscuits Salés) es un cuarteto barcelonés entre el pop primavera y el rap desganado. Acaban de publicar un disco con una canción, *Cabeza negra*, que vale la pena oír, basada en frases de peluquería. Expresiones del tipo "Tienes una cara antigua", "Tienes que teñirte el pelo y depilarte las cejas", "Por lo menos tienes los ojos grandes", "¿Te echo producto?" o "No estoy diciendo que tengas la cara fea", destilan el sutil desprecio por la especie humana de los que manejan las tijeras. La canción termina con un repertorio de nombres de peluquerías de pueblo: "Regina, Conchita, Rasgos (que es de caballeros), Naishimi (que es *belleza* en indio) y Schwarztzopf (que es cabeza negra en alemán)". A mí la canción de las Feria me hace pensar en el juego que pueden ofrecer las locuciones y frases hechas que nuestra época genera en gran cantidad y que representan un universo prácticamente inexplorado para la creación literaria.

Me hace pensar también en los birlirbriques que se montan algunos escritores para explicar determinadas opciones lingüísticas. A mediados de los setenta Pere Gimferrer justificaba el paso al catalán a causa de la erosión provocada en el español por los medios de comunicación de masas. El catalán —decía— era una lengua que no había sido hollada por la publicidad, en la que se podía escribir sin acusar la banalización del lenguaje. En el otro extremo, Enrique Vila-Matas defiende que no puede escribir en la lengua familiar, y que el castellano le ofrece la oportunidad de sentirse extranjero, por eso construye sus novelas en una lengua que no le es propia. Detrás de estas actitudes existe la idea de una lengua preservada, una lengua pura, ni demasiado próxima ni fatigada por el uso. Exactamente lo contrario de lo que plantean las ex Biscuits Salés.

Y que, con mucho más talento, es lo mismo que postula Enric Casasses en sus libros de poemas y en el CD *La manera més salvatge*, con música de Pascal Comelade, que acaba de publicar Discmedi. En *Amèrica* pasa revista a los lugares comunes de las películas ("xiquets tiren pedrades als gitanos", "la gent fa mala cara als forasters", "els pobres s'hi fan rics", "i a l'aire de les últimes casetes comença el paradís que val per tots"), para concluir que "Amèrica és el poble del costat". En otro de los temas, *Terminal B*, toma como

LAS FRASES

hechas son un

universo casi

inexplorado para la

creación literaria

punto de partida locuciones que, como sucede con las frases de peluquería de *Cabeza negra*, se articulan de corrido. Casasses las enuncia con un deje especial que las vuelve fascinantes: "Èrem una tonada que no se sap com deu ser, i així segur que no", "Èrem viscuts per altres que després se'n cansaven", "Èrem d'un en un i àdhuc de dos en dos arribats a Aigüesmortes i tornar", "Èrem encarregats d'escombrar i ho vam haver de fer amb els dits", "Èrem dels que no ens havíem quedat al cementiri a veure què", "Èrem l'abc, l'últim autobús", "Èrem en un camí de vora mar on es veia que arribaves amb les mans buides i amb tots els llums de l'univers encesos", "Amb l'esgarriof de ser la gota que fa vessar tots els gots, i amb tot i això no et vam dir res".

Estas frases forman parte de la lengua viva. Casasses las saca de contexto, las retoca levemente para que pierdan su sentido original, las superpone y articula en un nuevo discurso, como el manifiesto de otra forma de vida. Cuántos prejuicios, cuánto posturismo interesado y cuánto por escribir. Parafraseando *Terminal B*, Casasses es "la força que fa que hi hagi una força". ¡Viva! ●

El Macba consagra una retrospectiva al joven artista austriaco Peter Friedl

TERESA SESÉ

BARCELONA. — Después de una prometedora trayectoria como cronista teatral, el austriaco Peter Friedl decidió, ya bien entrada la década de los ochenta, dar un golpe de volante a su vida, cambiando el mundo de la escena por el del arte y, sobre todo, abandonando el plano analítico para convertirse en autor de su propia obra. Es la suya una producción singular y heterogénea (pinturas, dibujos, fotografías, vídeos...), comprometida políticamente y de acusado acento conceptual, que no obstante desprende una fuerte sensación de lirismo y fragilidad a menudo ligada al mun-

do de la infancia. Desde sus primeros dibujos, realizados con sólo cuatro años —así como otros de su hijo, hábilmente camuflados entre las piezas actuales—, hasta la materialización de un viejo proyecto, *Theory of justice*, presentado en forma de instalación y de libro, el Macba reúne toda su obra en una retrospectiva, *Peter Friedl. Obra 1964-2006*, que tanto el artista como su comisario, Bartomeu Marí, han concebido como una obra en sí misma.

No es frecuente que una institución consagre una retrospectiva, esa necesaria mirada al pasado desde una perspectiva actual, a un artista joven, en este caso de 45 años. Se diría que no hay distancia suficien-

te. Y el propio Friedl admitía ayer que "es difícil hablar de retrospectiva cuando el artista está vivo", pero la idea no es tanto la de una revisión crítica, como la de mostrar la línea de continuidad de un trabajo del que "la exposición es mi último proyecto", precisó. De hecho, algunas de las instalaciones y videoinstalaciones concebidas por el artista para un espacio particular y un momento determinado no han sido reproducidas en su formato original, sino que aparecen únicamente documentadas —la mayoría como si fueran páginas de un catálogo inexistente—. En otras, como *Tiger oder Löve*, ha sido reducido a pequeño formato el gigantesco vídeo en el que registró la experiencia llevada a cabo en el Hamburger Kunsthalle, en el 2000, con un tigre y una serpiente (el primero acabará devorando, en un ejercicio de supervivencia, a la segunda) y que tiene como punto de partida dos óleos de Delacroix. La referencia al pintor francés no es una excepción. Otro vídeo, este de animación por ordena-

TONI GARRIGA / EFE

Peter Friedl, ayer en el Macba

dor, *No photography* (2004), en el que unas nubes blancas de trazo infantil viajan sobre un fondo de cielo azul, es en realidad un homenaje al filme de Pasolini *¿Qué cosas son las nubes?* o la más evidente *King-Kong* (2001), filmado en un parque de Johannesburgo y con una historia del apartheid como telón de fondo.

Los parques infantiles, de los que se proyectan 600 diapositivas, son los protagonistas de *Playgrounds*, obra que forma parte de la colección del Macba desde el 2004, mientras que una selección de sus dibujos, ordenados escrupulosamente por orden cronológico, es otra de las piezas centrales de la muestra, en la que también se exhibe un gigantesco globo y varios de sus neones de caligrafía imposible. ●

PETER FRIEDL. OBRA 1964-2006

Barcelona. Macba. Plaza dels Angels, 1. Tel. Tel. 93-412-08-10

Hasta el 3 de septiembre del 2006

L'historiador Anscari Mundó atribueix a Miquel Àngel el sancrist d'ivori de l'altar major de Montserrat

Barcelona.- El sancrist que des de l'any 1858 presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat podria ser obra de Miquel Àngel. Així ho ha recollit en un estudi l'historiador i membre de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), Anscari M. Mundó, que porta per títol 'Un Sancrist d'ivori de Miquel àngel Buonarroti?'. L'obra ha estat editada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià, i es presentarà de forma oficial aquest dijous a la seu de Barcelona de l'IEC.

Un historiador sostiene que Miguel Ángel es el autor de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat (Barcelona)

El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al genio florentino Miguel Angel Buonarroti, creador de obras maestras como el 'Moisés' o la Capilla Sixtina.

En este estudio, editado por Publicacions de l'Abadia de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano bajo el título 'Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?', el autor atribuye al artista el Cristo que, desde 1958, preside el altar mayor de la basílica de la Abadía de Montserrat.

Mundó señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras.

El crucifijo de marfil, que representa a Jesús de cuerpo entero y desnudo, habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del Monasterio de Montserrat, a petición del abad Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923), doctor en Historia de la Iglesia y en Historia y licenciado en Arqueología y Arte cristianos, es actualmente catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología en la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Monje de Montserrat entre 1939 y 1967, fue fundador de la biblioteca de la UAB y director de la Biblioteca de Catalunya. Mundó forma parte de la Unión Académica Internacional, en representación **del Institut d'Estudis Catalans**, y ha recibido la Medalla Narcís Monturiol y la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

I TAMBE...

M. C. Ales, alcaldessa

L'escola bressol de Navarres cobrará més als de fora del poble

► Els alumnes que no siguin residents pagaran una quota especial que s'ha aprovat amb molt de vot polític. ► Pàg. 10

Manresa

► Viven aquí tot de cura per tumor a ser al·ludable de CDC anal. ► Pàg. 8

Avià

► Multitudinari omnia al naturalista i professor Lluís Viladrich. ► Pàg. 13

Solsona

► La gregia artificial del camp de futbol es pagarà en dos anys. ► Pàg. 15

Olesa

► Jaume Francuch, regidor històric d'ICV i candidat, abandona l'Ajuntament. ► Pàg. 16

L'onada de robatoris dispara la demanda de protecció al Bages

► Les empreses del sector atenen el 25 % més de consultes de l'habitual

► La víctima d'un assalt silencios era espia amb un micro ► Pàg. 2 a 5

El Crist de l'altar major de Montserrat presidirà una celebració; un fidelador una basílica treballa l'altar major

Un Crist de Miquel Àngel a l'altar de Montserrat?

El Crist esculpit en fivori que presidirà l'altar major de Montserrat, el més important de la basílica, posarà en el Miquel Àngel, la qual cosa el convertirà en una peça de primera fila internacional. Aquesta és la teoria que Antoni Mando, historiador i ornamenter, exposarà avui a l'Institut d'Estudis Catalans, ho i presentant el llibre que Edicions de l'Abadia ha publicat sobre el tema. Mando ha estudiat a fons l'escultura montserratina i l'ha comparada amb l'obra del gran autor renaixentista, fins a concloure que aquest darrer en va ser l'autor entre el 1497 i el 1498, quan era jove. N'està convençut. ► Pàg. 43

Un físic manresà guanya el premi Príncep d'Astúries

Un científic manresà de 40 anys, Juan Ignacio Cirac, va ser proclamant abel guanyador del premi Príncep d'Astúries de Recerca, el més prestigiós que es con-

cedeix a l'estat. Cirac treballa en el camp de la física quàntica, orientat a les seves aplicacions al món de la computació i els ordinadors. Tot i que va marcar de

la capital del Bages als tres anys. Cirac es continua sent manresà. Aleshores manifestava feig i després de tornar a la ciutat aquest estiu. ► Pàg. 6

Juan Ignacio Cirac

ITVM es veu als canals 62 i 42

Sintonitza's al seu receptor.

Gràcies per acompanyar-nos

Crist de Miguel Àngel a Montserrat

L'historiador català Anscari M. Mundó atribueix el Crist d'ivori de l'altar major de Montserrat al geni florentí Miquel Àngel Buonarroti. Es tractaria d'una obra datada entre el 1497 i el 1498.

transport de mercaderies en ferrocarril «no funciona». Nadal creu que és necessària una solució a nivell europeu, ja que si no, «té la batalla perduda respecte el transport per carretera».

ES VAN VEURE DISSABTE PASSAT A UNES 10-15 MILLES DE TERRA

Dues balenes en migració passen davant la costa de Badalona

Són exemplars de l'espècie roqual comú, una de les més freqüents al Mar Mediterrani. La costa catalana forma part del seu recorregut migratori

QUÈ! BARCELONA

redaccion.barcelona@quediario.com

En David Antoja i en Ferran Carrascosa són dos badalonins que van sortir a pescar dissabte passat des del port de la seva ciutat. Quan eren a unes deu milles de la costa van poder contemplar dues balenes de l'espècie roqual comú a poca distància de la seva embarcació, segons va informar ahir l'Ajuntament de Badalona. Es tracta d'un petit espectacle que no tothom té l'oportunitat de gaudir, tot i que el pas de roquals és freqüent davant les costes catalanes.

De fet, a la zona occidental del Mar Mediterrani hi ha una població estable d'un 4.000 balenes d'aquesta espècie que es concentren al santuari de cetacis que hi ha entre el Golf de Lleó (França), l'illa de Còrsega i la costa de Ligúria (Itàlia).

DAVID ANTOJA

Quan es capbussa, el roqual comú no deixa veure mai l'aleta de la cua.

VELLES CONEGUDES

Aquests animals fan unes migracions anuals i és durant el mes de maig quan passen per les costes catalanes. Poden veure's a uns 15-20 quilòmetres (10-15 milles) de la costa.

DAVID ANTOJA

La balena ensenya l'aleta dorsal, bastant petita, quan torna al fons marí.

BALENES I DOFINS A LES NOSTRES COSTES

Reina del Mediterrani

El roqual comú es troba a tots els mars del món i és la balena més comuna al Mediterrani.

Grossa i àgil

De totes les espècies de balenes conegudes, el roqual comú és la segona més gran (pot superar els 20 metres), però això no evita que siguin molt àgils i ràpids. S'alimenten de peixos petits (sardines, seitó) i sobretot de Krill, unes gambetes vermelles que formen eixams.

També dofins

En David Antoja assegura que fa uns 15 dies va veure alguns dofins, també davant la costa badalonina.

Altres balenes

El 28 d'abril de l'any passat una balena d'uns 15 metres va arribar, morta, al Port de Barcelona. Hi va entrar enganxada a un ferry que arribava de les Balears, i no era la primera. El març del mateix any i el maig de 2002 també es van trobar balenes mortes al litoral barceloní.

Una protesta ante el Castillo de Montjuic.

ARCHIVO

Alonso dice que la bandera en Montjuic es "irrenunciable"

QUÈ! El ministro de Defensa, José Antonio Alonso, afirmó ayer sobre el proyecto de ley de cesión del castillo de Montjuic que hay cuestiones "irrenunciabiles" como es mantener la bandera nacional en sus instalaciones, tal y como contempla la norma del Gobierno. El ministro señaló que se está hablando con los grupos parlamentarios, pero ha matizado

que el punto de la negociación es el anteproyecto de ley del Gobierno. Alonso confió en que con "buena fe y voluntad" se pueda sacar adelante el proyecto de ley con los demás grupos parlamentarios. El ministro también se refirió a las críticas del PP por no acudir al Parlamento para responder por el caso Bono y la detención de militantes del PP.

Formada la comisión por el bilingüismo

QUÈ! La comisión que debe controlar la recogida de las 50.000 firmas necesarias para tramitar la iniciativa legislativa popular a favor de la enseñanza en la lengua materna y del bilingüismo se constituyó ayer, según informó el Parlament. Los promotores de esta iniciativa van dispondrán de 120 días para reunir las 50.000 firmas necesarias para que la propuesta prospere.

El conflicto del arte sacro se enquist

QUÈ! El president de la Generalitat, Pasqual Maragall, ve difícil una resolución pactada del conflicto de las obras de arte sacro de la Franja. Maragall mantuvo una reunión el martes por la noche con el presidente aragonés, Marcelino Iglesias, quien le trasladó su malestar con la moción del Parlament que bloquea la entrega de las obras que reclama la diócesis de Barbastro.

LO SOSTIENE UN HISTORIADOR

Un Cristo de Montserrat podría ser de Miguel Ángel

QUÈ! El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al artista Miguel Ángel Buonarroti, creador de la Capilla Sixtina. Mundó señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del

artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras. El crucifijo habría sido adquirido en 1920 en Roma por un monje de Montserrat.

ARCHIVO

El Cristo preside desde 1958 el altar mayor de la basílica de la Abadía.

El Govern mantiene su plan eólico

QUÈ! La Conselleria de Treball i Indústria mantiene la previsión de implantar 3.000 megavatios de energía eólica en 2010 y 3.500 megavatios en 2015, tal como indica el Plan de la Energía de Catalunya. "Esta implantación es posible técnicamente, adecuada económicamente y deseada socialmente", afirmó ayer el gerente del Instituto Catalán de la Energía, Ferran Relea.

ARCHIVO

Más energía eólica para 2015.

TODOS MIS CRÉDITOS EN UNA ÚNICA CUOTA

... y además, hipotecas 100% sin avales, hasta 50 años, no importa edad ni nacionalidad.

ASESORAMIENTO GRATUITO, ¡ILLÁMENOS YA!

902 903 817

CON unexus financial PAGO MENOS A FIN DE MES

+

+

+

ANTES 1400€/mes

AHORA 760€/mes

unexus
CENTRO HIPOTECARIO INTEGRAL

L'historiador Anscari Mundó atribueix a Miquel Àngel el sancrist d'ivori de l'altar major de Montserrat

Barcelona.- El sancrist que des de l'any 1858 presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat podria ser obra de Miquel Àngel. Així ho ha recollit en un estudi l'historiador i membre de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), Anscari M. Mundó, que porta per títol 'Un Sancrist d'ivori de Miquel àngel Buonarroti?'. L'obra ha estat editada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià, i es presentarà de forma oficial aquest dijous a la seu de Barcelona de l'IEC.

Una obra de Montserrat pot ser de Miquel Àngel

El sancrist que des de l'any 1858 presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat podria ser obra de Miquel Àngel. Així ho ha recollit en un estudi l'historiador i **membre de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)**, Anscari M. Mundó, que porta per títol Un Sancrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?. L'obra ha estat editada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià, i es presentarà de forma oficial aquest dijous a la seu de l'IEC.

Un historiador atribueix a Miquel Àngel un Santcrist de Montserrat.

L'historiador Anscari M. Mundó ha atribuït a Miquel Àngel el Santcrist d'ivori de l'altar major de Montserrat. En un estudi que es presenta el dijous 25 a l'Institut d'Estudis Catalans, anomenat Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonaroti?, Mundó exposa que la figura, que des del 1958 presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat, és obra de Miquel Àngel, autor del Moisès o de la Capella Sixtina. Segons l'historiador, es pot dir "amb precaució" que es tractaria d'una obra de joventut de l'artista florentí feta entre el 1497 i el 1498 i que hauria estat adquirida el 1920, a Roma, per Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l'abat Antoni M. Marcet.

L'historiador Anscari Mundó atribueix a l'artista Miquel Àngel el santcrist de Montserrat

L'historiador català, Anscari M. Mundó, atribueix a l'artista Miquel Àngel el santcrist d'ivori que presideix -des de 1958- l'altar major de l'abadia de Montserrat, tal i com recull en el seu llibre 'Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?'. Mundó assenyala "amb precaució" que el santcrist seria una obra de joventut de l'artista florentí feta entre el 1497 i el 1498.

El crucifix d'ivori, que representa Jesús de cos sencer i nu, hauria estat adquirit, segons Mundó, el 1920, a Roma, per Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l'abat Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923) és doctor en història de l'Església i en història general i llicenciat en arqueologia i art cristians. Actualment és també catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Mundó presentarà el seu llibre, aquest dijous a les 19 hores, a la seu **de l'Institut d'Estudis Catalans**.

Un historiador sostiene que Miguel Ángel es el autor de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat (Barcelona)

El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al genio florentino Miguel Angel Buonarroti, creador de obras maestras como el 'Moisés' o la Capilla Sixtina.

En este estudio, editado por Publicacions de l'Abadia de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano bajo el título 'Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?', el autor atribuye al artista el Cristo que, desde 1958, preside el altar mayor de la basílica de la Abadía de Montserrat.

Mundó señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras.

El crucifijo de marfil, que representa a Jesús de cuerpo entero y desnudo, habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del Monasterio de Montserrat, a petición del abad Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923), doctor en Historia de la Iglesia y en Historia y licenciado en Arqueología y Arte cristianos, es actualmente catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología en la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Monje de Montserrat entre 1939 y 1967, fue fundador de la biblioteca de la UAB y director de la Biblioteca de Catalunya. Mundó forma parte de la Unión Académica Internacional, en representación del Institut d'Estudis Catalans, y ha recibido la Medalla Narcís Monturiol y la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

Un historiador sostiene que Miguel Ángel es el autor de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat (Barcelona)

El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al genio florentino Miguel Angel Buonarroti, creador de obras maestras como el 'Moisés' o la Capilla Sixtina.

En este estudio, editado por Publicacions de l'Abadia de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano bajo el título 'Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?', el autor atribuye al artista el Cristo que, desde 1958, preside el altar mayor de la basílica de la Abadía de Montserrat.

Mundó señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras.

El crucifijo de marfil, que representa a Jesús de cuerpo entero y desnudo, habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del Monasterio de Montserrat, a petición del abad Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923), doctor en Historia de la Iglesia y en Historia y licenciado en Arqueología y Arte cristianos, es actualmente catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología en la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Monje de Montserrat entre 1939 y 1967, fue fundador de la biblioteca de la UAB y director de la Biblioteca de Catalunya. Mundó forma parte de la Unión Académica Internacional, en representación del Institut d'Estudis Catalans, y ha recibido la Medalla Narcís Monturiol y la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

El sancrist de Montserrat podria ser de Miquel Àngel

El sancrist que des de l'any 1858 presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat podria ser obra de Miquel Àngel. Així ho ha recollit en un estudi l'historiador i membre de **l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)**, Anscari M. Mundó, que porta per títol 'Un Sancrist d'ivori de Miquel àngel Buonarroti?'. L'obra ha estat editada per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe català-italià, i es presentarà de forma oficial aquest dijous a la seu de Barcelona de **l'IEC**.

Mundó assenyala 'amb precaució' que es tractaria d'una obra de joventut de l'artista florentí feta entre el 1497 i 1498, quan estava a punt d'esculpir la 'Pietat' vaticana i que hauria utilitzat el mateix jove com a model en totes dues obres. El crucifix d'ivori, que representa Jesús de cos sencer i nu, hauria estat adquirit, segons Mundó, a Roma el 1920 per part de Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l'abat Antoni M. Marcet.

Doctor en història de l'Església i en història general i llicenciat en arqueologia i art cristians, Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923) és actualment catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Va ser professor universitari a Roma i a Montserrat, on va ser monjo del 1939 al 1967. Facultatiu de l'Estat a l'Arxiu Reial de Barcelona, va ser director fundador de la biblioteca de la UAB i director de la Biblioteca de Catalunya. Forma part del bureau de la Unió Acadèmica Internacional, en representació de l'IEC, i és membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. El 1991 li va ser concedida la Medalla Narcís Monturiol, i el 2000, la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Un historiador sostiene que Miguel Ángel es el autor de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat (Barcelona)

El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al genio florentino Miguel Angel Buonarroti, creador de obras maestras como el 'Moisés' o la Capilla Sixtina.

En este estudio, editado por Publicacions de l'Abadia de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano bajo el título 'Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?', el autor atribuye al artista el Cristo que, desde 1958, preside el altar mayor de la basílica de la Abadía de Montserrat.

Mundó señala "con precaución" que se trataría de una obra de juventud del artista florentino hecha entre 1497 y 1498, cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras.

El crucifijo de marfil, que representa a Jesús de cuerpo entero y desnudo, habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del Monasterio de Montserrat, a petición del abad Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923), doctor en Historia de la Iglesia y en Historia y licenciado en Arqueología y Arte cristianos, es actualmente catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología en la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Monje de Montserrat entre 1939 y 1967, fue fundador de la biblioteca de la UAB y director de la Biblioteca de Catalunya. Mundó forma parte de la Unión Académica Internacional, en representación del Institut d'Estudis Catalans, y ha recibido la Medalla Narcís Monturiol y la Creu de Sant Jordi de la Generalitat.

Catalunya

+ CAT

REPORTATGE

El codi de Miquel Àngel

Anscari Mundó repta altres historiadors a demostrar que el Crist de Montserrat no és de l'escultor del renaixement ■ L'expert assegura que és «fantàstic» que hagin sorgit discrepàncies a Itàlia

Barcelonès

GIL CARRASCO
BARCELONA

Albert Balcells, president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, va entrar en matèria sense pèrdua de temps. «Pot ser que estiguem davant d'un altre Codi da Vinci», va dir en la presentació del llibre *Un Sant crist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, en què l'historiador i catedràtic Anscari Manuel Mundó sosté que el Crist de l'altar de Montserrat és obra de l'escultor italià.

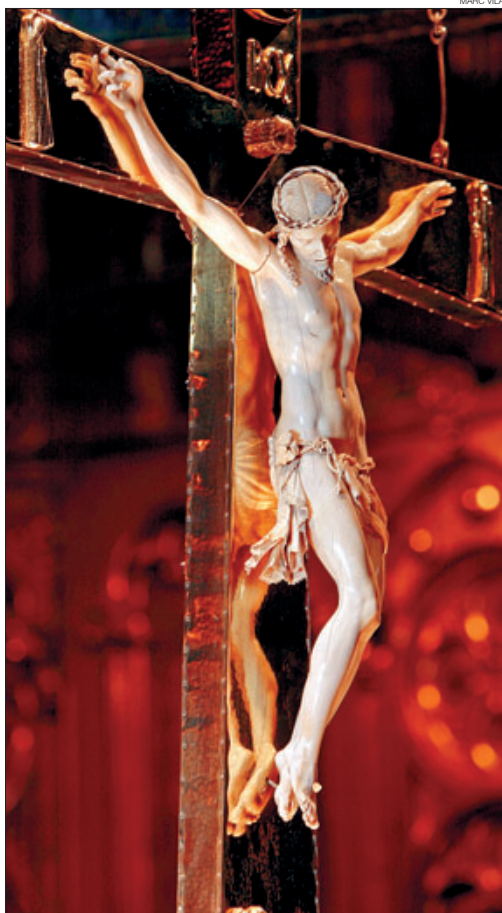
Mundó va exposar ahir, no sense certa timidesa, la teoria que va avançar un dia abans a EL PERIÓDICO. La prudència, però, va desaparèixer de la seva ment al saber que un expert italià havia refutat la ja molt divulgada tesi sobre l'autoria de la peça. «Fantàstic! –va exclamar–. Em sembla bé que a Itàlia hagi causat enrenou. Però, per molt expert que sigui, haurà de demostrar que el Crist de Montserrat no és de Miquel Àngel desmuntant els seus arguments».

Un llibre «atípic»

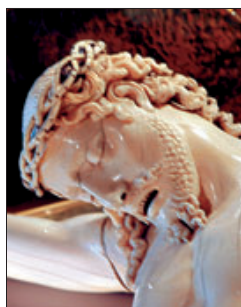
Els arguments de l'estudiós barceloní, que va ser monjo de l'abadia abans de donar classes a Roma, de viatjar continuament a Florència i de dirigir la Biblioteca de Catalunya, se centren en una comparació minuciosa del crucifix de Montserrat i d'altres Cristos fets per l'extraordinari artista toscà. Amb el suport de diapositives, Mundó, de 83 anys, anava explicant fil per randa els detalls: «Fixin-se en el dit gros del peu, gran i bastant separat dels altres dits. Igual que el del Crist de La pietat... Igual, en fi, que el del David que és a Florència».

Xavier Barral, especialista en Història de l'Art, qualifica el llibre d'«atípic». L'explicació: «És inusual que algú s'aventuri en una cosa així, encara que no és estrany en Mundó, un home sensible a l'art i amb una immensa cultura».

Després d'elogiar l'erudit, Barral va exposar l'«escepticisme» que envoltarà el fet que Mundó atribueixi a Miquel Àngel el Crist de Montserrat per la falta de «documents» que ho acreditin. Però va afegir que la «qualitat» de l'obra –durant molt de temps assignada a l'escultor florentí Lorenzo Ghiberti (1378-1455), fins i tot per qui la va comprar (a Roma, el 1920), el monjo Bonaventura Ubach– abona la teoria en qüestió. I va posar en bo-

► La peça ► El Crist de Montserrat, ahir, al seu lloc habitual.

► Caps ► El del crucifix (esquerra), i el de La pietat.

► Cames ► Les del crucifix (esquerra), i les de La pietat.

El monestir mantindrà el crucifix de marfil a l'altar major de la basílica

► El monestir de Montserrat no retirará la imatge de l'altar major, segons van dir ahir a aquest diari fonts de l'abadia, malgrat el consell d'Anscari Mundó. L'historiador va demanar a l'abat de Montserrat, Josep Maria Soler, que «guardés bé la peça» per evitar el risc de robatori. Les mateixes fonts diuen que no preveuen augmentar les mesures de seguretat.

► Josep Massot, director de Publicacions de l'Abadia de Montserrat –que edita el llibre sobre la tesi de Mundó–, tampoc és partidari de retirar el Crist. «A Montserrat hi ha exposades moltes peces de valor», subratlla. I també considera «bastant sòlida» la tesi de l'autoria de Miquel Àngel, «encara que la certesa és difícil d'establir». JOSEP SALLENT

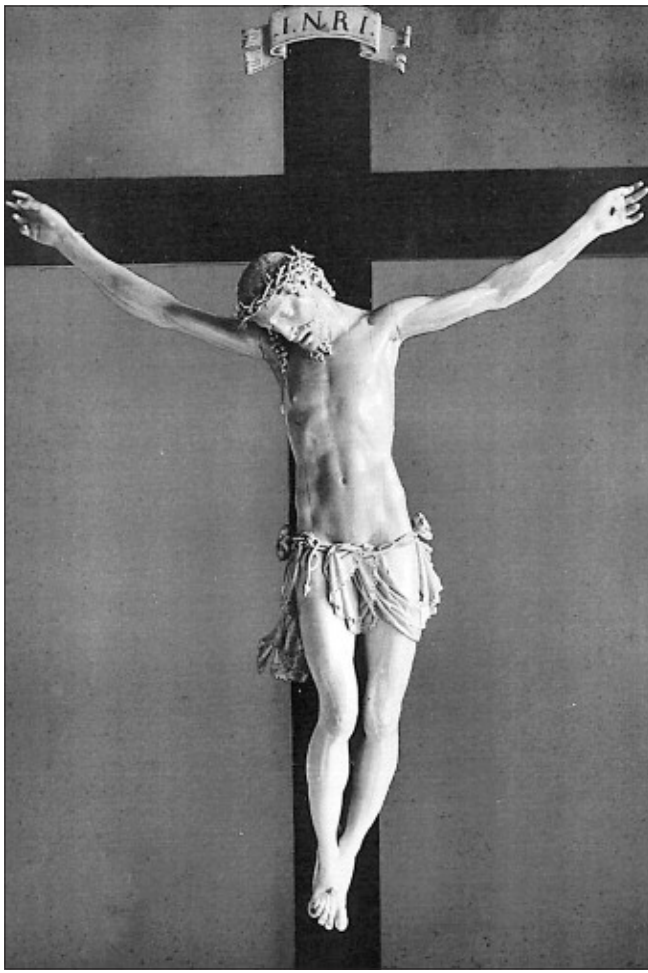
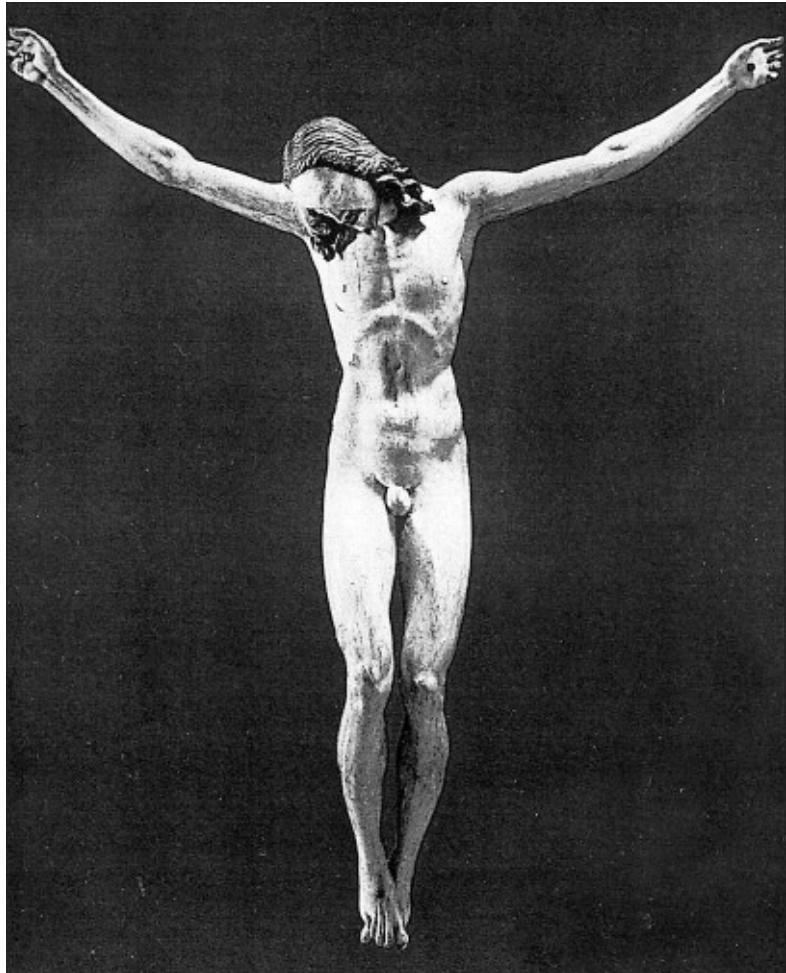
ca de l'autor del llibre aquesta reflexió: «Plantejo aquesta idea, i ara discutim. Jo he obert el camí».

Una autoritat en el renaixement, Joaquim Garriga, va dir que la tesi de Mundó «enllaçaria Miquel Àngel amb Catalunya». A parer seu, la «figura monumental» de l'escultor va deixar empremta en deixebles, que és present al cor de la catedral de Barcelona (del burgalès Bartolomé Ordóñez), en un retaule del castell de Jorba (Anoia) i en peces de Palamós (Baix Empordà) i Tarragona.

Garriga, que va assegurar que el Crist de Montserrat seria l'«única obra de marfil» esculpida per Mi-

quel Àngel, va mostrar el seu costat crític a l'assegurar que falta una «anàlisi tècnica» del material i una confrontació amb altres historiadors per poder «completar» el treball «perspicax i ordenat» de l'autor.

Mundó va admetre que *Un Sant crist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?* és breu, perquè «no cal dir en cent línies el que es pugui dir en deu». Al final, l'estudiós –que es va casar després de guardar els hàbits– va llegir la dedicatòria del llibre: «A la meua estimada muller, Carme Aramon i Stein, sobretot pacient». ■

A la derecha, Cristo de Horne, en Florencia, atribuido a Miguel Ángel en 2004. A la izquierda, el Cristo de Montserrat en una imagen de 1920. / MUNDO

Un historiador atribuye a la mano de Miguel Ángel un Cristo de marfil de Montserrat

Anscari Mundó presentó ayer su detallado estudio en el Institut d'Estudis Catalans

C. S., Barcelona
El historiador Anscari Manuel Mundó presentó ayer en Barcelona un estudio en el que atribuye al escultor renacentista Miguel Ángel el Cristo de marfil que pre-

siste desde 1958 el altar mayor de la basílica de la abadía de Montserrat. Según Mundó, este Cristo habría estado realizado por el gran artista florentino entre 1497 y 1498, un poco antes de realizar su

famosa *Pietà* del Vaticano, cuyo Jesús yacente considera que tiene características estilísticas muy similares al Cristo de Montserrat. El estudio se presentó ayer en el Institut d'Estudis Catalans.

“Baso mi atribución, que considero casi segura, en el estudio estilístico de la figura que he comparado con otras obras del artista”, indicó ayer Mundó. Tras una minuciosa comparación anatómica de las dos figuras —desde la musculatura del torso hasta las curvas de la oreja o la forma del pie— el historiador considera que, por ejemplo, “tanto la *Pietà* del Vaticano como el Cristo de Montserrat tienen el mismo modelo, un joven de unos 25 o 30 años, lo que me permite situar cronológicamente el Cristo”, indica Mundó (Barcelona, 1923), que fue monje de Montserrat entre 1939 y 1967, es doctor en historia de la Iglesia y licenciado en Arqueología, además de catedrático de Paleografía de la Universidad Autónoma de Barcelona. La comparación incluye otras piezas del joven Miguel Ángel, como lo que considera coincidencia entre la orla del paño que cubre delicadamente el Cristo de Montserrat y la del vestido del San Procolo de la Catedral de Bolonia.

El estudio de Mundó es exhaustivo. Explica que el Cristo fue adquirido en 1920 en Roma —no se sabe si a un anticuario, a un particular o a una iglesia— por el monje Bonaventura Ibach, que por encargo del entonces abad del monasterio, Antoni M. Marcat, aprovechó su estancia en Roma durante la Primera Guerra Mundial como profesor de lenguas orientales para adquirir piezas para el monasterio, entre ellas el *San Jerónimo* de Caravaggio, recientemente restaura-

A la izquierda, Cristo de la *Pietà* del Vaticano. A la derecha, Cristo de Montserrat.

do. Ya en Cataluña, otro monje, Ceestí Gusi, atribuyó la pieza, dada la exquisitez y delicadeza de su ejecución, a Lorenzo Ghiberti, escultor de las puertas del baptisterio de Florencia, pero esta atribución no convenció a Mundó, que durante décadas estudió, de forma intermitente y paralelamente a sus investigaciones académicas, la escultura renacentista para averiguar la autoría del bello Cristo de Montserrat, que a lo largo de estos años perdió las espinas de la corona y la inscripción *Inri* —desaparecieron durante la Guerra Civil cuando tuvieron que esconderse las obras de arte— y también la cruz original con la que fue comprado. Actualmente preside el altar sobre una cruz en oro y plata.

La presentación del estudio

causó expectación ayer en el Institut d'Estudis Catalans. Dos historiadores del arte presentaron el libro. Xavier Barral, especialista en arte medieval, glosó la erudición de Mundó. “Es un libro atípico y también es atípico que un historiador de prestigio como él se atreva a entrar en un mundo, el de la historia del arte, del que no es especialista y que está lleno de envidias y celos”, indicó Barral, que consideró interesante que el estudio abra el debate y atraiga la atención de los especialistas hacia la belleza de la pieza.

Coincidió en ello el otro historiador, Joaquim Garriga, especialista en arte del Renacimiento, que tenía mayor compromiso. Garriga repasó las diversas atribuciones a Miguel Ángel que se han ido realizando en los últi-

mos años, algunas aún muy discutidas, y eso, recordó, pese a ser un artista muy documentado y profusamente estudiado a lo largo de la historia. Destaca la que, recordó Barral, animó a Mundó a publicar su estudio, la atribución que en 2004 realizó el especialista Giancarlo Gentilini, también sin documentos y basándose sólo en un análisis formal, de un Cristo de madera que actualmente se encuentra en el Museo Horne de Florencia. Finalmente, Garriga entró en materia: “En cualquier caso es una pieza exquisita, impregnada de *michelangelismo* y, tal vez incluso de la misma mano de Miguel Ángel. Dependerá de si acaba siendo reconocida por la comunidad científica como sería el deseo de Mundó, y el mío”. Eso sí, Garriga consideró que debería hacerse un análisis técnico de la pieza —básicamente un estudio del tipo de marfil—, otro sobre la historia de la obra, ya que sólo se sabe de su existencia a partir de 1920 —tampoco se sabe cuánto se pagó por la pieza—, y otros que compararan esta pieza con otras obras de artistas coetáneos del maestro.

Mundó espera ahora con aire combativo la respuesta de los especialistas italianos, entre los que ya augura que puede haber mucho escepticismo. “Espero tener noticias rápido, pero tendrán que ser ellos los que se interesen y en todo caso yo no me rendiré fácilmente. Tendrán que refutar-me punto por punto las más de 60 comparaciones que realizo”, indica. El debate está servido.

Sociópolis plantea un nuevo tipo de ciudad para Valencia

MIQUEL ALBEROLA, Valencia
Sociópolis nació como un *master-plan* realizado por varios arquitectos para la Bienal de Valencia en 2003. El proyecto, dirigido por el arquitecto valenciano Vicente Guallart, proponía un nuevo tipo de barrio integrador que planteaba nuevas tipologías de vivienda para los nuevos formatos sociales (jóvenes que viven solos o compartiendo pisos, personas mayores tuteladas, inmigrantes o familias monoparentales). La idea, redondeada y asumida por la Generalitat, será materializada en la pedanía La Torre, al sur de Valencia, sobre 350.000 metros cuadrados.

Dietmar Steneir, el director del Architekturzentrum de Viena, donde se expuso el proyecto antes de ser mostrado en el MOMA de Nueva York, destaca tres elementos singulares en Sociópolis: es un barrio diseñado con una intención única, puede conjugar el medio ambiente y la arquitectura de una manera avanzada y no romántica y mantiene que la arquitectura es importante para construir barrios normales y no sólo para las cuestiones simbólicas.

Dentro de esos parámetros, y conservando las trazas agrícolas para generar un tipo de ciudad basado en el *hortulus* mediterráneo, el nuevo barrio albergará 2.800 viviendas protegidas (659 en régimen de alquiler) y 460 de renta libre. Además de Guallart, que ha proyectado una sugestiva torre para viviendas de alquiler para jóvenes, otros arquitectos como Toyo Ito (con una residencia de ancianos que incorporará viviendas para mayores), Willy Müller, Ábalos & Herreros, François Roche, MVRDV, Winy Maas, Duncan Lewis, Lourdes García Sogo y Eduardo Arroyo, entre otros, vestirán con sus proyectos este barrio que persigue “viviendas excelentes frente a viviendas dignas”.

Interacción social

Guallart sostiene que, a diferencia del siglo XX, en el que el urbanismo era el propio de la era industrial, el del siglo XXI tiene que responder a una nueva conciencia en relación con el entorno y el paisaje. “Sociópolis trata de compatibilizar el crecimiento de la ciudad y el respeto al medio ambiente”, razona. El proyecto, según este planteamiento, desarrolló una propuesta urbana con zonas verdes no abstractas, a diferencia de lo que proponía Le Corbusier.

“Sociópolis es un parque proyectado como una calle con actividad precisa, muy habitado y muy social”, ilustra. Su filosofía es fomentar la interacción social en una secuencia de espacios públicos determinados que ofrecen actividades deportivas, agrícolas y culturales, a los que se vinculan una red de equipamientos diversos. Asimismo, el nuevo barrio impulsará el uso de las nuevas tecnologías de la información aplicadas a la vivienda y al barrio para permitir que los vecinos puedan compartir recursos y crear redes. En ese sentido, dispondrá de una red de fibra óptica para una intranet.

Varios urbanistas han alertado de que la ciudad sólo puede conservar su huerta convirtiendo su suelo rústico en urbano. Sociópolis, según Guallart, responde a ese planteamiento.

Anscari M. Mundó (primer esquerra) durant la presentació del seu llibre a l'IEC. / ORIOL DURAN

El santcríst de Montserrat és de Miquel Àngel?

Anscari M. Mundó obre l'interrogant

A.V. / Barcelona

● En publicar *Un santcríst d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, el doctor en història de l'Església Anscari M. Mundó (Barcelona, 1923) ha obert un interrogant que «causarà butllofes a Itàlia». Mundó intenta demostrar, a partir d'arguments estilístics, que la figura que presideix l'altar major de Montserrat és autoria de l'artista florentí.

El catedràtic en paleografia, diplomàtica i codicologia a la UAB Anscari M. Mundó ha obert la capsa dels trons en publicar un llibre en què intenta atribuir l'autoria del santcríst que, des del 1958, presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat, a Miquel Àngel Buonarroti. Ahir a la nit, en la presentació del llibre, el president de la Secció Històrico-Arquelògica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), Albert Barcel·ls, ja va pronosticar que l'obra «porta camí de ser tan famosa com *El codi Da Vinci*». La història Xavier Barral va definir l'edició de «molt atípica» perquè un estudiós paleògraf s'ha «aventurat en un món ple de gelosies a fer un atreviment molt gran» a còpia «d'atribucions per comparació estilística», sobretot amb la *Pietat*.

Aquesta publicació és el resultat de molts anys d'observació. Minuts abans de començar la pre-

sentació, Mundó va comentar la cabòria per descobrir l'autoria d'aquesta «excel·lent obra» quan estudiava el doctorat d'història a Roma (1947-1950). La seva estada a Itàlia li va permetre desplaçar-se a Roma i descartar «decididament» Gilberti com a autor. I va centrar l'atenció en altres escultors florentins fins a «sospitar» que l'autor era Miquel Àngel. Ara sosté que, fins i tot, va fer servir el mateix model masculí per esculpir aquesta figura i la de la *Pietat*, a més del santcríst de fusta d'Horne, Florència, que se li van atribuir el 2004. De tota manera, ahir, l'especialista en Renaixement Joaquim Garriga va constatar que «l'argumentació no és del tot exhaustiva». Ell hi troba a faltar una anàlisi del material. Aquesta seria l'única peça d'ivori de Miquel Àngel. També, una major documentació de la procedència i més comparacions similars.

Un historiador atribuye la autoría de un Cristo de Montserrat a un joven Miguel Ángel

R. C.

Barcelona- El historiador Anscari Mundó atribuye a Miguel Ángel Buonarroti la autoría del Cristo que desde 1958 preside el altar mayor de la basílica de la abadía de Montserrat, que, en su opinión, sería una obra de juventud del artista florentino realizada poco antes de esculpir «La Piedad». Mundó (Barcelona, 1923), monje de Montserrat entre 1939 y 1967 y catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología de la Universidad Autónoma de Barcelona, sostiene «con todas las precauciones» que el Cristo de marfil de Montserrat se trataría de una obra de juventud de Miguel Ángel,

realizada entre 1497 y 1498. El historiador barcelonés cree que «el escultor italiano habría recurrido al mismo joven como modelo de Jesús expirando en la cruz y de Jesús yacente en el seno de la Virgen». Argumenta que «la técnica de elaboración, detalladísima, del Cristo de Montserrat sólo es concebible en las manos del más grande artista polifacético del Renacimiento».

Mundó ha afirmado que el Cristo de Montserrat sigue el «estilo Miguel Ángel» en «la musculatura, los pies, las uñas, el pelo y el peinado», detalles que, en su opinión, «son exactamente iguales que los de «La Piedad»». Y las similitudes entre «La Piedad» y el «Cristo» no se quedan

en esos detalles, pues considera que «el paño que tapa la escultura del Cristo de Montserrat es “igual” que el de la Piedad», lo que para Mundó significa «una firma de autor». En uno de sus viajes a Florencia, el propio Mundó vio un Cristo de madera en el Museo Home que «podría ser el boceto del que sacó luego en marfil y que ahora está en el altar mayor de Montserrat». Precisamente, ese Cristo de madera fue atribuido en 2004 a Miguel Ángel por el historiador Giancarlo Gentilini. Mundó recuerda que el crucifijo fue adquirido en 1920 por un enviado del abad de Montserrat Antoni Marcet durante uno de sus viajes monásticos y artísticos a Roma. Las sospechas de

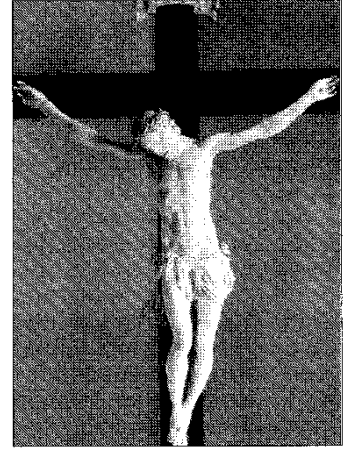

Imagen del Crucifijo

Mundó comenzaron hace cuarenta años, pero ha preferido no hacerlas públicas hasta haber concluido el preciso estudio comparativo, centrado sobre todo en «La Piedad».

Historiador atribueix Crist Montserrat a un jove Miquel Angel

L'historiador Anscari Mundó atribueix a Miguel Angel Buonarroti l'autoria del Crist que des de 1958 presideix l'altar més gran de la basílica de l'abadia de Montserrat, que, segons la seva opinió, seria una obra de joventut de l'artista florentí realitzada poc abans d'esculpir "La Pietat". Mundó (Barcelona, 1923), monjo de Montserrat entre 1939 i 1967 i catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, sosté "amb totes les precaucions" que el Crist de marfil de Montserrat es tractaria d'una obra de joventut de Miquel Angel, realitzada entre 1497 i 1498.

L'historiador barceloní creu que "l'escultor italià hauria recorregut al mateix jove com a model de Jesús expirant a la creu i de Jesús jacent en el si de la Verge".

Argumenta que "la tècnica d'elaboració, detalladíssima, del Crist de Montserrat només és concebible a les mans del més gran artista polifacètic del Renaixement".

Mundó ha afirmat que el Crist de Montserrat segueix l'"estil Miquel Angel" a "la musculatura, els peus, les ungles, les cabells i el pentinat", detalls que, segons la seva opinió, "són exactament iguals que els de 'La Pietat'".

I les similituds entre la Pietat i el Crist no es queden en aquests detalls, perquè considera que "el drap que tapa l'escultura del Crist de Montserrat és "igual" que el de la Pietat, el que per a Mundó significa "una firma d'autor".

En un dels seus viatges a Florència, el propi Mundó va veure un Crist de fusta al Museu Horne que "podria ser l'esbós del que va treure després en marfil i que ara està a l'altar més gran de Montserrat".

Precisament, aquest Crist de fusta va ser atribuït el 2004 a Miquel Angel per l'historiador Giancarlo Gentilini.

En el seu estudi, avui presentat per al món acadèmic a l'Institut d'Estudis Catalans, Mundó recorda que el crucifix va ser adquirit el 1920 per un enviat de l'abat de Montserrat Antoni Marcet durant un dels seus viatges monàstics i artístics a Roma.

L'especialista descarta totalment l'atribució que des de poc després de l'arribada de l'escultura a Montserrat va fer el

professor Celestí Gusi, que considerava a l'artista florentí Lorenzo Ghiberti l'autor del Crist.

Les sospites de Mundó ja van començar fa quaranta anys, però ha preferit no fer-les públiques fins a haver conclòs el precís estudi comparatiu, centrat sobretot a La Pietat, i haver-ho publicat en una edició bilingüe català-italià (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) perquè pugui ser avaluat pels erudits italians.

Mundó aventura el possible destinatari d'aquest Crist de marfil, "un personatge romà, eclesiàstic de categoria superior o un protector acabalat, per satisfer la seva devoció privada en un oratori domèstic".

L'autor s'atreveix a precisar que es podria tractar del cardenal Raffaele Riario, que li va encarregar també el Bacus, comprat després pel banquer Jacopo Gall, que de la seva banda li va demanar un Cupido-Apolo, els dos amics i protectors, que li van acollir durant un any; o el cardenal Jean de Bilheres-Lagraulas, governador de Roma, que li va encarregar la Pietat actualment al Vaticà.

Segons el seu parer, l'artista va protegir amb una lleugera tela el pudor de Jesús, "potser perquè va creure necessari cobrir-lo per desig de qui li va fer l'encàrrec", perquè "mostrar-lo íntegrament nu no hauria estat un problema per a Miquel Angel, que va esculpir altres crucifixos i el Jesús de La Pietat despullats".

ITAMBE

La guanyadora

**Una
montbuenca
guanya el
cotxe de
Carrefour**

► La montbuenca Margarita Figueras ha resultat ser la guanyadora d'un dels 75 cotxes que s'omplien als supermercats Carrefour. Margarita Figueras ha resultat ja les dues del lotge Dacia que ha aconseguit amb un dels concursos que llança l'establiment per celebrar el seu aniversari. ► **Pàg. 5**

**Un mes per
cuidar la gent
gran de la
ciutat**

► La Residència Pau Vilanova inicia el proper diàleg un mes ple d'activitats diàries per a les persones de la tercera edat. Amb el lema «Cuida't», la residència proposa quatre espais temàtics dedicats a l'entorn, el sentit, la memòria i el cos. La iniciativa, mèdica i formativa, està oberta a la gent gran de la ciutat i als seus familiars. ► **Pàg. 5**

Tarrés: «Catalunya podria plantar cara al Campionat del Món»

► El jugador igualadí del Terrassa va debutar fent un bon paper a l'amistós que va enfrontar la selecció amb la mundialista Costa Rica ► **Pàg. 2**

El Crist de l'altar major de Montserrat presideix una selecció; un visitador amb barba treballa l'altar de ornes

**Un Crist de
Miquel
Àngel a
l'altar de
Montserrat?**

El Crist esculpit en fusta que presideix l'altar major de Montserrat, el més important de la basílica, potja ser de Miquel Àngel, la qual cosa el convertiria en una peça de primera fila internacional. Aquesta és la teoria que Associació Muntó, historiador i col·leccionista, va exposar ahir a l'Institut d'Estudis Catalans, ho i presentant el llibre que Edicions de l'Abadia ha publicat sobre el tema. Muntó ha estudiat a fons l'escoltura montserratina i l'ha comparada amb l'obra del genial autor renaixentista, fins a concloure que aquest darrer en va ser l'autor entre el 1497 i el 1498, quan era jove. N'està convençut. ► **Pàg. 3**

ENTREVISTA

**Els quatre
Portals de
Montserrat es
promocionen**

Loucas Barba ha guanyat el concurs fotogràfic del Parc Natural de Montserrat, conocat per promoure els quatre portals. ► **Pàg. 6**

El concurs fotogràfic

Regió7

Dià Igualada

AMB L'HOGUE!

**VINE A VEURE L'HORMIPRESA
IGUALADA - BARÇA**

Les trenta primeres persones que passin per la redacció del diari amb aquesta invitació seran obsequiades amb 2 invitacions per al debut a partir de setembre de l'OK Lliga que es juga dimecres, a les 20.30 h, a les Corts.

Motor Cadi

T'agrada conduir?

Av. Europa, 16

Tel 93 933 96 44

IGUALADA

Ingressen a presó els autors de dos robatoris als Hostalets

REDACIÓ
Els Hostalets de Pierola

Aquest dimarts, van ingressar a presó un veí de Pierola i un altre de Barcelona com a presumptes autors de dos robatoris en una urbanització del municipi dels Hostalets de Pierola, que van tenir lloc el mes de febrer passat.

El policia José Antonio M. R. de 28 anys, i el barceloní Eduardo A. O., de 19 anys, van ser detinguts pels Mossos d'Esquadra el 18 de maig passat, després de la investigació duta a terme per la policia autonòmica a partir de diversos indicis trobats al lloc dels fets quan es van produir els robatoris. Els fets van tenir lloc en diverses residències de la urbanització Can Riera de l'Entença dels Hostalets i en el moment dels fets no hi havia ningú a l'interior de les cases, segons informen fonts de la policia autonòmica.

Els dos delinqüents van passar, dimarts d'aquesta setmana, a disposició del Jutjat d'Instrucció número 4 de la ciutat d'Igualada i van ingressar després a presó.

Un historiador atribueix a Miquel Àngel el santcris d'ivori de l'altar de Montserrat

CARLES BLAS
Montseny

L'historiador i escriptor montserratí Anscarí Manuel Mundó va presentar, ahir a la tarda, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans el seu estudi *Un santcris d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006), en què argumenta que el santcris que presideix l'altar major de la basílica de Montserrat és, en realitat, una peça del genial escultor renaixentista.

L'obra, que va ser adquirida a Roma el 1920 per l'abat Marcet, ha estat atribuïda des d'alohons a l'artista florentí Lorenzo Ghiberti, però Mundó, a partir de la seva experiència com a expert en art cristià i com a bon conecador dels fons artístics de Roma i altres ciutats italianes, defensa que el santcris va ser esculpit en iver per un Miquel Àngel encara en formació, entre el 1487 i el 1498.

Tenint en compte que no hi ha documentació sobre aquest encàrrec, que hauria estat fet, segons Mundó, per un eclesiàstic de categoria o un protector benestent, Mundó basa el seu argument en les similituds (en la

Christ monseny

musculatura, els nervis, les posicions...) de la peça de Montserrat amb dues altres figures de Crist signades per Miquel Àngel: un santcris de fusta que l'artista Giancarlo Gentilini va descobrir, el 2004, com esculpir per la mà de Miquel Àngel i la famosa Pietat

Christ vellut

del Vaticà. Segons Mundó, el santcris montserratí hauria estat treballat entre aquestes dues peces. A més, Miquel Àngel hauria utilitzat el mateix model per a la Pietat l'Obra de Montserrat.

La hipòtesi de Mundó haurà de superar un escàndol entre els en-

porters no hi ha constància que Miquel Àngel elaborés cap escultura amb marfil. Amb tot, Mundó sospita que hi ha altres obres d'ivori que han estat històricament atribuïdes a Buonarroti, encara que no n'hi hagi constància documental.

C

e e
ESCOLA D'ESTIU 2006

9e CAMPUS DE CULTURA POPULAR
Llivia • Cerdanya.
Del 9 al 16 de juliol

15e CURS DE DANSA TRADICIONAL.
DANSÀNEU
Estret d'Àneu • Pallars Sobirà.
Del 16 al 23 juliol

10e CURS DE JOCS TRADICIONALS
Horta de Sant Joan • Terra Alta.
Del 16 al 23 juliol

10e CURS DE MÚSICA TRADICIONAL
Torroella de Montgrí • Baix Empordà.
Del 16 al 23 juliol

Fes CRÉIXER el teu ESTIU

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

<http://cultura.gencat.net/culpop>

Un historiador atribuye a Miguel Angel el crucifijo que preside la Abadía de Monserrat

El historiador Anascari Mundó está convencido de que el crucifijo que preside la Abadía de Montserrat es obra del artista Miguel Angel y que lo realizó, poco antes de esculpir La Piedad.

El historiador se basa en la comparación de estilos. En la perfección a la hora de trabajar músculos y venas. Y en detalles como la flexión de los dedos, el grosor del pulgar o las uñas muy marcadas. Técnicas características en todas las obras de Miguel Angel, el gran conocedor del cuerpo humano.

En su estudio, presentado para el mundo académico en el **Instituto de Estudios Catalanes**, Mundó recuerda que el crucifijo fue adquirido en 1920 por un enviado del abad de Montserrat Antoni Marcet durante uno de sus viajes monásticos y artísticos a Roma.

Un historiador atribuye a Miguel Ángel el Cristo del altar mayor de la basílica de Montserrat

El experto observa grandes similitudes entre el crucificado y el Jesús de 'La Piedad'

El historiador Anscari Mundó atribuye a Miguel Ángel Buonarroti la autoría del Cristo que desde 1958 preside el altar mayor de la basílica de Montserrat, que, en su opinión, sería una obra de juventud del artista florentino realizada poco antes de esculpir 'La Piedad'.

Mundó (Barcelona, 1923), monje de Montserrat entre 1939 y 1967 y catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología de la Universidad Autónoma de Barcelona, sostiene «con todas las precauciones» que el Cristo de marfil de Montserrat se trataría de una pieza datada entre 1497 y 1498.

El historiador cree que «el escultor italiano habría recurrido al mismo joven como modelo de Jesús expirando en la cruz y del Jesús yacente en el seno de la Virgen» de 'La Piedad'.

Argumenta que «la técnica de elaboración, detalladísima, del Cristo de Montserrat sólo es concebible en las manos del más grande y polifacético artista del Renacimiento».

Mundó considera que el Cristo de Montserrat sigue el «estilo Miguel Ángel» en «la musculatura, los pies, las uñas, el pelo y el peinado», detalles que, en su opinión, «son exactamente iguales que los de Jesús en 'La Piedad'».

Las similitudes entre 'La Piedad' y el crucificado no se quedan en esos detalles, pues considera que «el paño que tapa la escultura del Cristo de Montserrat es «igual» que el de la Piedad, lo que para Mundó significa «una firma de autor».

En uno de sus viajes a Florencia, el propio Mundó vio un Cristo de madera en el Museo Horne que «podría ser el boceto del que sacó luego en marfil y que ahora está en el

altar mayor de Montserrat». Precisamente, ese Cristo de madera fue atribuido en 2004 a Miguel Ángel por el historiador Giancarlo Gentilini.

En su estudio, hoy presentado al mundo académico en el Instituto de Estudios Catalanes, Mundó recuerda que el crucifijo fue adquirido en 1920 por un enviado del abad de Montserrat Antoni Marcet durante uno de sus viajes monásticos y artísticos a Roma.

El especialista descarta totalmente la atribución al artista florentino Lorenzo Ghiberti, que desde poco después de la llegada de la escultura a Montserrat hizo el profesor Celestí Gusi.

A su juicio, el artista protegió con una tela el pudor de Jesús, «quizá por deseo de quien le hizo el encargo», pues «mostrarlo íntegramente desnudo no habría sido un problema para Miguel Ángel, quien esculpió otros Cristos y el Jesús de La Piedad desnudos».

Un historiador catalán atribuye a un joven Miguel Ángel el Cristo de marfil del altar de Montserrat

Anscari M. Mundó explica que es una obra de juventud del artista "realizada en 1497", cuando estaba a punto de esculpir la Piedad, que está en el Vaticano

El historiador catalán Anscari M. Mundó atribuye en un estudio la autoría de un Cristo de marfil del altar mayor de Montserrat al genio florentino Miguel Ángel Buonarroti, creador de obras maestras como el 'Moisés' o la Capilla Sixtina, y sitúa la fecha de realización de la obra en 1497. En este estudio, editado por Publicaciones de la Abadía de Montserrat en edición bilingüe catalán-italiano, el autor atribuye al artista el Cristo que, desde 1958, preside el altar mayor de la basílica de la Abadía de Montserrat.

Mundó explicó ayer que se trata de una obra de juventud del artista florentino "realizada en 1497", cuando estaba a punto de esculpir la Piedad que se halla en el Vaticano y que habría utilizado el mismo joven como modelo en ambas obras.

El historiador se lanzó a estudiar esta obra tras viajar a Roma a cursar un Doctorado. Aunque siempre había pensado que el Cristo pertenecía a Lorenzo Ghiberti, "en los años 70 empecé a sospechar que no podía ser y me puse en serie a estudiarlo".

Para determinar que Miguel Ángel es el autor de esta obra, Anscari M. Mundó ha empleado "una técnica de comparación estilística minuciosa", que ha consistido en "ir comparando detalles del Cristo con otras obras" del artista florentino, entre ellas sendos Cristos que se hallan en Bolonia y Florencia, así como el Cristo de la Piedad del Vaticano.

Estructura del cuerpo

El historiador, que estaba convencido de que se trataba de una obra renacentista, descartó en seguida a Ghiberti y Donatello por la "dureza en la anatomía" que se desprende de sus trabajos y se centró en Miguel Ángel, que "era el único que satisfacía todas las exigencias".

En este sentido, explicó que la estructura del cuerpo y, más en concreto, del torso, la musculatura, los pies, las uñas, y la raya al medio en el cabello "revelan que la obra es de Miguel Ángel". Del mismo modo, recordó que el Cristo se cubre con "un paño con agujeritos" que pudo realizar porque "el marfil de Ivori es fácil de trabajar" y que es "exactamente el mismo que luce el Cristo de Bolonia".

Anscari Mundó recordó que Miguel Ángel experimentó una evolución en su modo de terminar las piezas y esta obra, según dijo, responde a su etapa inicial, cuando "trabajaba de forma muy precisa". Más adelante, añadió, presentaba unos cuerpos "mucho más robustos".

Adquirido en Roma en 1920

El crucifijo de marfil, que representa a Jesús de cuerpo entero y desnudo, habría sido adquirido, según Mundó, en 1920 en Roma por Bonaventura Ubach, monje del Monasterio de Montserrat, a petición del abad Antoni M. Marcet.

Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923), doctor en Historia de la Iglesia y en Historia y licenciado en Arqueología y Arte cristianos, es actualmente catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología en la Universidad Autònoma de Barcelona (UAB).

Monje de Montserrat entre 1939 y 1967, fue fundador de la biblioteca de la UAB y director de la Biblioteca de Cataluña. Mundó forma parte de la Unión Académica Internacional, en representación del Instituto de Estudios Catalanes, y ha

recibido la Medalla Narcís Monturiol y la Cruz de Sant Jordi de la Generalitat.

Un historiador atribuye el Cristo de Montserrat a un joven Miguel Ángel

Anscari mundó dice que la musculatura, pies, uñas y pelo de esta pieza son iguales que los de 'la piedad'

barcelona. El historiador Anscari Mundó atribuye a Miguel Ángel Buonarroti la autoría del Cristo que desde 1958 preside el altar mayor de la basílica de la abadía de Montserrat, que, en su opinión, sería una obra de juventud del artista florentino realizada poco antes de esculpir "La Piedad".

Mundó (Barcelona, 1923), monje de Montserrat entre 1939 y 1967 y catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología de la Universidad Autónoma de Barcelona, sostiene "con todas las precauciones" que el Cristo de marfil de Montserrat se trataría de una obra de juventud de Miguel Ángel, realizada entre 1497 y 1498. El historiador barcelonés cree que "el escultor italiano habría recurrido al mismo joven como modelo de Jesús expirando en la cruz y de Jesús yacente en el seno de la Virgen". Argumenta que "la técnica de elaboración, detalladísima, del Cristo de Montserrat sólo es concebible en las manos del más grande artista polifacético del Renacimiento".

Mundó ha afirmado que el Cristo de Montserrat sigue el "estilo Miguel Ángel" en "la musculatura, los pies, las uñas, el pelo y el peinado", detalles que, en su opinión, "son exactamente iguales que los de La Piedad". Y las similitudes entre La Piedad y el Cristo no se quedan en esos detalles, pues considera que "el paño que tapa la escultura del Cristo de Montserrat es "igual" que el de La Piedad, lo que para Mundó significa "una firma de autor".

En uno de sus viajes a Florencia, el propio Mundó vio un Cristo de madera en el Museo Horne que "podría ser el boceto del que sacó luego en marfil y que ahora está en el altar mayor de Montserrat". Precisamente, ese Cristo de madera fue atribuido en 2004 a Miguel Ángel por el

historiador Giancarlo Gentilini. En su estudio, presentado ayer para el mundo académico en el Instituto de Estudios Catalanes, Mundó recuerda que el crucifijo fue adquirido en 1920 por un enviado del abad de Montserrat Antoni Marcet durante uno de sus viajes monásticos y artísticos a Roma

Catalunya

REPORTATGE

► Igualada ► Foto de Procopio Luciani del retaule que hi havia a Jorba.

► Palamós ► Pedestal de l'església de Santa Maria de Palamós.

Entitats de la Franja demanen que l'art sacre segueixi a Lleida

Segrià

ROSA MATAS
LLEIDA

Representants de les 12 entitats que integren la Institució Franja de Ponent van ratificar ahir a Fraga (Osca) la seva petició de conservar a Lleida les 113 peces d'art sacre que reclama el bisbat de Barbastro-Montsó. Els membres d'aquests grups, reunits amb l'associació Amics del Museu de Lleida, van criticar l'exigència del president aragonès, Marcelino Iglesias, de reclamar a Catalunya que «regali l'art de la Franja a Aragó perquè aquesta comunitat continuï a l'Euroregió».

El portaveu de la institució, Guillel Chacón, va descartar que les peces vagin a Barbastro: «No poden tornar a un lloc on no han estat mai». Si la solució fos fer una subseu, les entitats exigeixen que sigui en un poble de la Franja del qual procedixin les obres.

DEFENSA DEL CATALÀ // La institució va anunciar el naixement d'un centre de normalització de la llengua de la Franja de Ponent, «on el català fa anys que experimenta un retrocés i, sobretot, un procés de castellanització».

Sant Quirze revisa un pla que va deixar escapar 15 milions

Vallès Occidental

ANTONIA PEÑA
SANT QUIRZE DEL VALLÈS

El ple municipal va acordar revisar d'ofici el pla parcial del Castellet, aprovat el 2002 i en què, segons un informe de la Universitat Politècnica de Catalunya a petició d'Esquerra Republicana, Sant Quirze va perdre 15 milions d'euros per presumptes irregularitats en les compensacions urbanístiques. L'alternativa, presentada per CiU –a l'alcaldia i soci majoritari de l'Administració local–, va ser recolzada pel PSC, Esquerra –que governa amb CiU–, ICV i el Partit Popular es van abstenir.

La solució sembla única. Segons l'ajuntament, no hi ha temps de presentar una «declaració de lesivitat» prèvia a un contenciós. Els socialistes rebutgen responsabilitats en l'error, perquè era l'antic PSC local, dissolt el 2003, i els seus regidors ja no estan vinculats al partit, el que dirigia la regidoria d'Urbanisme el 2002.

Rere les traces de Miquel Àngel

Catalunya conserva obres d'autors influïts per l'artista ≡ Dos experts afirmen que comparar estils no és suficient per atribuir el Crist de Montserrat a l'escultor italià

Barcelonès

GIL CARRASCO
BARCELONA

Mentre es comença a caldejar el debat al voltant de la tesi que el Crist de l'altar de Montserrat és obra de Miquel Àngel, exposada per l'ex-monjo de l'abadia i historiador Anscari Manuel Mundó al seu llibre *Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, Catalunya es conforma, de moment, d'admirar les empremtes de l'excel·lent artista italià. Barcelona, Jorba (Anoia), Palamós (Baix Empordà) i Tarragona conserven «gravats i retaules d'altres autors clarament influïts per Miquel Àngel», segons explica el professor d'Història de l'Art renai-xentista Joaquim Garriga.

El cor de la catedral de Barcelona, per exemple, té un retaule de Bartolomé Ordóñez –«un burgalès que va treballar a Itàlia i que probablement va conèixer el mestre», diu Garriga– en què la cara de Noè recorda retrats de Miquel Àngel. Al carrer d'Ataül, l'antiga residència dels Requesens va albergar fins al 1932 un retaule d'Isaac Herms que reproduïx un dibuix de Buonarroti «que ara és a Boston».

► Barcelona ► El Noè d'Ordóñez (esquerra) del cor de la catedral.

LA DISCREPÀNCIA

La tesi de Mundó «requereix documents», diu la directora de Belles Arts de Roma

La presència de l'escultor i pintor toscà a Jorba es limita a unes fotos de Procopio Luciani que es conserven a l'Arxiu d'Igualada. Les imatges reprodueixen «figures de la Capella Sixtina». Garriga explica que el fresc –del 1571– va desaparèixer cremat pel foc dels tràgics dies del 1936.

Palamós conserva un pedestal de pedra a l'església de Santa Maria (la peça completa també es va cremar durant la guerra civil) en què figuren «atlants de la tomba del papa

Juli II, realitzada per Miquel Àngel.

I Tarragona guarda amb molt zel un retaule de la resurrecció, obra de Pietro Paolo de Montalbergo datada el 1583, al Museu Diocesà.

Mentrestant, a Itàlia, Rosella Bodré, directora de Belles Arts de Roma, considera que la tesi de Mundó «requereix una comprovació documental i diagnòstica», ja que les obres, avui dia, no s'atribueixen a través d'«impressions visuals», informa Rosend Domènech.

Garriga va parlar en termes similars: «En l'estat actual de l'estudi, jo no l'atribuiria a Miquel Àngel».

Bodré, no obstant, va admetre que el Crist d'ivori de Montserrat «s'assembla molt» al de fusta del Museu Horne de Florència, assignat a Miquel Àngel per l'especialista Giancarlo Gentilini el 2004.

L'autor demana «arguments»

En relació amb aquestes opinions, Anscari Manuel Mundó va declarar ahir a EL PERIÓDICO que era conscient de la falta de documentació per poder verificar la seva tesi de forma «irrefutable», però va reiterar que els que la rebutgen han d'aportar «arguments» sòlids que desmun- tin els seus.

Un historiador atribuye el Cristo de Montserrat a un joven Miguel Ángel Anscari Mundó la considera anterior a la realización de 'La Piedad'

El historiador Anscari Mundó atribuye a Miguel Angel Buonarroti la autoría del Cristo que desde 1958 preside el altar mayor de la basílica de la abadía de Montserrat, que, en su opinión, sería una obra de juventud del artista florentino realizada poco antes de esculpir La Piedad .

Mundó (Barcelona, 1923), monje de Montserrat entre 1939 y 1967 y catedrático de Paleografía, Diplomática y Codicología de la Universidad Autónoma de Barcelona, sostiene «con todas las precauciones» que el Cristo de marfil de Montserrat se trataría de una obra de juventud de Miguel Ángel , realizada entre 1497 y 1498.

El historiador barcelonés cree que «el escultor italiano habría recurrido al mismo joven como modelo de Jesús expirando en la cruz y de Jesús yacente en el seno de la Virgen».

Argumenta que «la técnica de elaboración, detalladísima, del Cristo de Montserrat sólo es concebible en las manos del más grande artista polifacético del Renacimiento».

Mundó ha afirmado que el Cristo de Montserrat sigue el «estilo Miguel Ángel» en «la musculatura, los pies, las uñas, el pelo y el peinado», detalles que, en su opinión, «son exactamente iguales que los de La Piedad ».

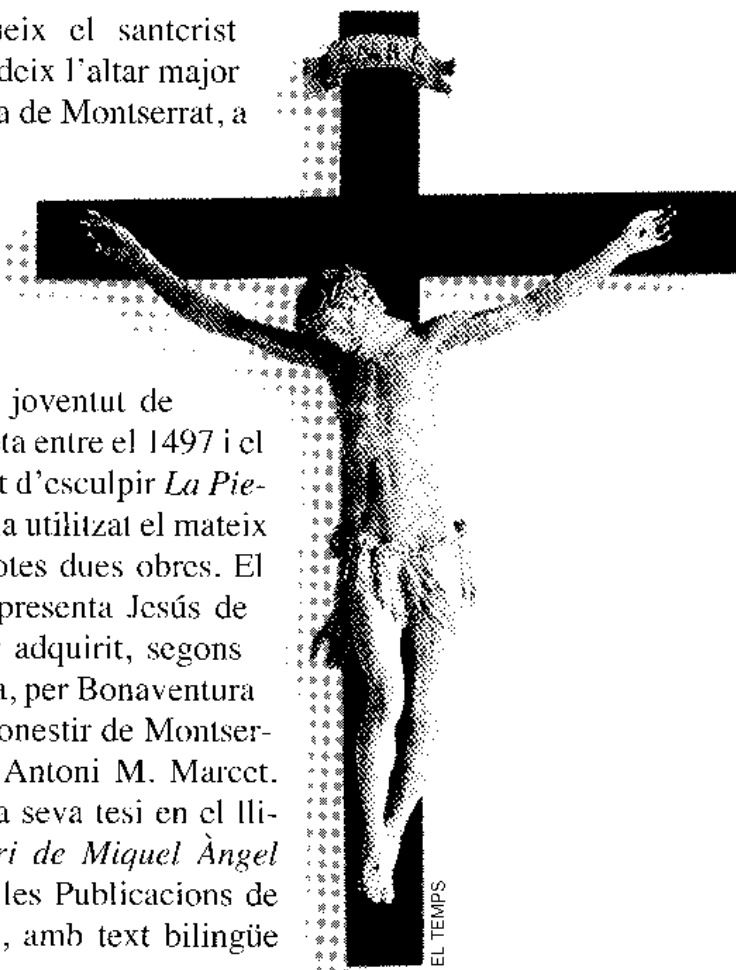
Y las similitudes entre La Piedad y el Cristo no se quedan en esos detalles, pues considera que «el paño que tapa la escultura del Cristo de Montserrat es «igual» que el de la Piedad, lo que para Mundó significa «una firma de autor». En uno de sus viajes a Florencia, el propio Mundó vio un Cristo de madera en el Museo Horne que «podría ser el boceto del que sacó luego en marfil y que ahora está en el altar mayor de Montserrat».

Precisamente, ese Cristo de madera fue atribuido en 2004 a Miguel Ángel por el historiador Giancarlo Gentilini . En su estudio, presentado ayer para el mundo académico en el Institut d'Estudis Catalans, Mundó recuerda que el crucifijo fue adquirido en 1920 por un enviado del abad de Montserrat Antoni Marcet durante uno de sus viajes monásticos y artísticos a Roma.

El especialista descarta totalmente la atribución a Lorenzo Ghiberti la autoría del Cristo.

MIQUEL ÀNGEL ESCULPÍ EL SANTCRIST DE MONTSERRAT

L'historiador i membre de l'IEC Anscari Manuel Mundó atribueix el santercrist que, des del 1958, presideix l'altar major de la basílica de l'abadia de Montserrat, a Miquel Àngel, autor, entre altres obres d'art, del Moisès o la capella Sixtina. Mundó assenyala –“amb precaució”– que es tractaria d'una obra de joventut de l'artista de la Toscana feta entre el 1497 i el 1498, quan estava a punt d'esculpir *La Pietat* del Vaticà i que hauria utilitzat el mateix jove com a model en totes dues obres. El crucifix d'ivori, que representa Jesús de cos sencer i nu, va ser adquirit, segons Mundó, el 1920, a Roma, per Bonaventura Ubach, un monjo del monestir de Montserrat, a petició de l'abat Antoni M. Marcet. L'historiador presenta la seva tesi en el llibre *Un Santercrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*, editat per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb text bilingüe en català i italià.

Doctor en Història de l'Església i en Història General i llicenciat en Arqueologia i Arts Cristianes, Anscari Manuel Mundó (Barcelona, 1923) és actualment catedràtic de Paleografia, Diplomàtica i Codicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Va ser professor universitari a Roma i a Montserrat, d'on fou monjo del 1939 al 1967, director fundador de la Biblioteca de la UAB i director de la Biblioteca de Catalunya.

Dietari
 Albert Sáez

Llums...

¡VISCA ALAN GARCÍA!

La victòria d'Alan García a les eleccions presidencials del Perú ha provocat indignació a la progressia oficial catalana. L'han justificat com un mal menor al qual s'han vist abocats els peruans malgrat la seva lamentable gestió en l'anterior etapa. No hi havia altra manera de justificar la claríssima derrota de Chávez en aquests comicis i la seva execrable idea de crear el bolivarianisme, que seria una manera dolça de substituir un imperialisme per un altre. Alan García ha guanyat democràticament unes eleccions en les quals no estava en joc el suport de Bush sinó la causa de la llibertat. Els *progres* farien bé d'aturar-se un dia d'aquests a xerrar una estona amb algun dels 45.000 peruans que viuen amb nosaltres a Catalunya. Els explicarien que no necessiten de cap manera que els facin des d'Europa la revolució que aquí ha fracassat i que ells no es creuen de cap de les maneres. L'imperialisme sempre és rebutjable encara que es disfressi de paternalisme *progre*.

...i ombres

EMBOLICAR-SE
AMB L'ESTELADA

Sempre que hi ha eleccions els partits autoanomenats nacionalistes van a buscar l'estelada a la bugaderia i l'exhibeixen com a signe d'identitat. És un espectacle molt poc edificant que dona ales a les crítiques més fàcils sobre la consciència nacional d'aquest país. S'ha dit que durant el franquisme hi havia molts catalanistes de cap de setmana: eren els que de dilluns a divendres feien tranquil·lament els seus negocis sota la dictadura mentre que els dissabtes i els diumenges ballaven sardanes, editaven llibres clandestinament i penjaven senyeres en llocs inoportuns. La democràcia ens ha portat un nou fenomen: els sobiranistes de cap de setmana que són els que pretenen guanyar vots amb l'estelada i oblidar-se d'aquests votants quan es tracta de formar governs o de pactar al Congrés de Diputats. Tot és respectable sempre que ningú obliidi que ni la intel·ligència ni els sentiments dels votants són com un xiclet que els partits puguin fer anar al seu aire i menys des d'un helicòpter.

De tu a tu

Alfred Bosch

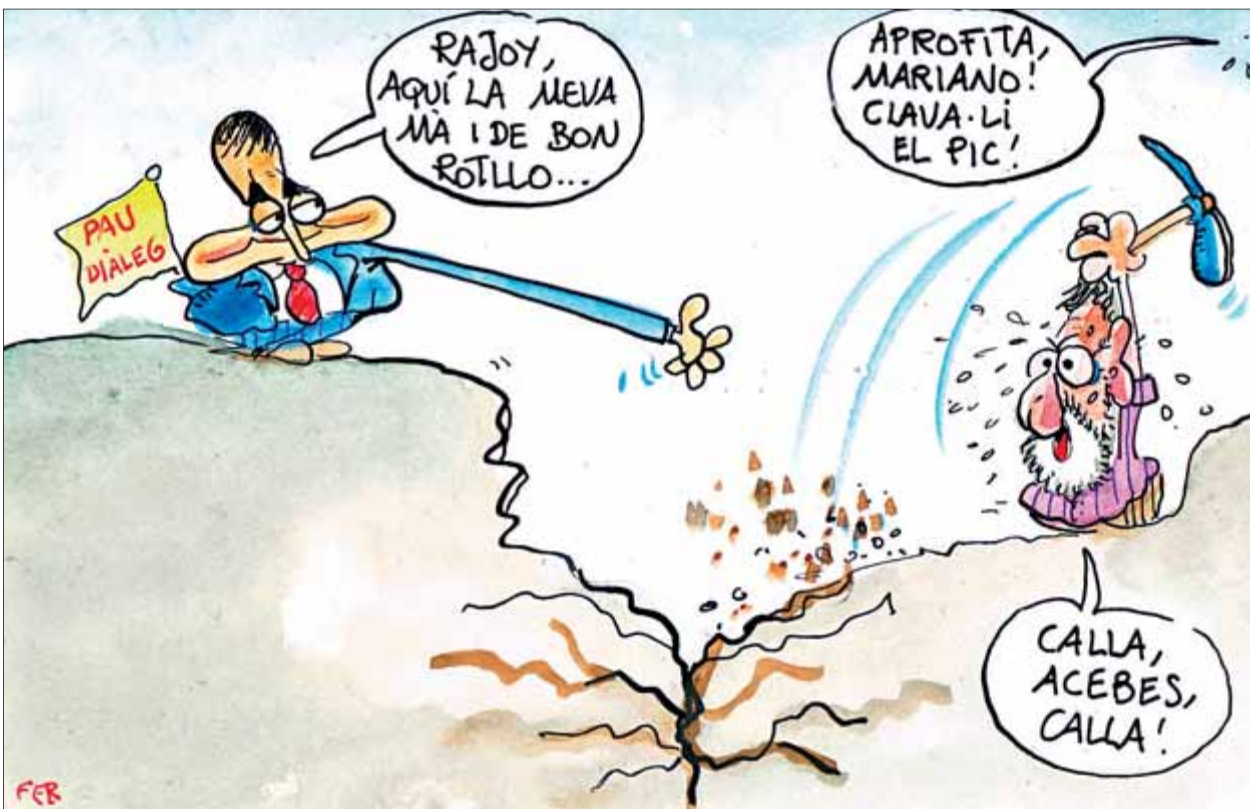
AVUI

SANTCRIST DE MONTSERRAT

Crucificodi

Neix un enigma

Afirma el docte Anscari Mundó que tu, petrificat a la teva creu des de fa més de cinc segles, podries ser fill de Miquel Àngel. És curiosa aquesta obsessió actual per trobar-te pares, fills, germans, parelles de fet... No havíem quedat que eres fill unigènit de Déu, i fill putatiu del fuster? Bé, tant és: ara diuen que vas ser esculpit per la mà prou divina del geni florentí, que un fratre il·lustrat et va portar de Roma, i que des d'aleshores presideixes l'altar major de Montserrat. Es veu que la teva musculatura, els draps i el cinyell són molt semblants als d'altres figures de Buonarroti, com ara el Crist jacent de la *Pietat*. Jo sóc incapaç de saber qui et va parir, però veig escrit que ets a punt d'obrir encara un altre tsunami en les aigües regirades del Vaticà. I tu ja has begut oli. El teu patiment d'ivori, que durant tants anys ha passat desapercebut a feligresos i turistes, començarà a atraure les mirades de curiosos i desvagats de tota mena. Seràs un enigma, i per tant una celebritat, potser molt més que si el teu origen estigués certificat. Als teus peus esclataran els flaixos, murmuraran les veus i hi naixeran grans *thrillers* i *best sellers*. Noi, t'han ben crucificat de nou. Hauràs de seguir inclinant el cap, els ulls tancats, i fer-te a la idea que, a partir d'ara, la creu la tindràs més al davant que al darrere. I ja que parlem de la teva rereguarda, què en faràs, de la Moreneta? Mira, ni se t'acudi fer-li ombra, em sents? Pots tenir els pares que vulguis, però de mare, entre catalans, una i prou.

Ens
ha arribat

L'AVUI
CONFIDENCIAL

Un brot espontani o un brot induït?

En els últims actes convocats pel PSC en la campanya a favor del sí a l'Estatut han aparegut segments molt concrets dels assistents demanant que Pasqual Maragall repeteixi com a candidat en les pròximes eleccions. En el cas del míting de Lleida, on hi havia

Zapatero, els crits en aquest sentit van néixer dels integrants de les plataformes pro Maragall que s'havien format en les darreres eleccions. Per això dins el PSC hi ha qui pensa que el brot potser no és tan espontani. I que està sent induït des de Presidència.

Engrunes
Joan Oliver

Bones (?) notícies de Txèquia

■ Praga transmet aquests dies una sensació immensa de pau i tranquil·litat. Costaria de creure que les eleccions legislatives del cap de setmana s'han viscut amb passió, si no fos perquè és el gran tema de conversa. L'empat tècnic entre dreta i esquerra ho deixa tot obert i la formació de govern serà complicada, molt complicada. La preocupació pel futur és gran en aquest país que ha aconseguit enterrar el comunisme amb una certa dignitat, que ha entrat a la Unió Europea, però que ara dubta si li convé integrar-se a l'euro. Intento convèncer una economista txeca que els resultats no són gaire diferents dels d'Alemanya, Itàlia o fins i tot de Catalunya. Li dic que, en el fons, aquests resultats són una bona notícia, són la prova que els txecs ja són, definitivament, europeus. No s'ho acaba de creure. No s'acaba de creure que Europa sigui això, siguin les campanyes brutes, siguin els resultats ingovernables... No està segura que sigui en això en el que somien.

Bones (?) notícies del Perú

■ La victòria de l'Alan García al Perú no seria una notícia especialment bona o excitant si no fos perquè la seva victòria suposa la derrota de l'Ollanta Humala, que tenia tots els números per dur el país al desastre encara més de pressa que el Chávez veneçolà o el Morales bolivià. Els clàssics deien que això de la democràcia no serveix per elegir els millors sinó per impedir que manin els pitjors. Amb aquest punt de resignació que els catalans ja comencem a tenir, però que els txecs encara no accepten, cal saludar la victòria de l'Alan García.

Bones (!) notícies del Brasil

■ El creixement del populisme a l'Amèrica Llatina només el podrà aturar l'esquerra seriosa, la que governa a Xile, a l'Uruguai i al Brasil. D'aquests tres països el més decisiu és Brasil, on la consolidació del lideratge d'en Lula és fonamental. Aquests darrers dies han arribat excel·lents notícies del Brasil. Aquestes sí que són bones de debò. El primer trimestre, el PIB brasiler ha crescut un 3,4% respecte de l'any passat. Això confirma els millors pronòstics i sembla que permetrà demostrar que la millor manera de resoldre la pobresa és creant riquesa i no fent demagògia barata.

La roda

EL CRIST DE
MONTSERRAT,
A DISCUSSIÓANSCARI M.
Mundó*

El mateix dia de la presentació del Crist de marfil de Montserrat com a obra, per mi, molt probable de **Miquel Àngel Buonarroti**, començava la crítica al voltant de l'atribució. M'ho esperava.

Joaquim Garriga, bon amic i col·lega de l'Institut d'Estudis Catalans, ja m'advertia que, si bé la comparació estilística era minuciosa, faltaven documents de l'època que testifiquessin l'autoria de **Miquel Àngel**.

La mateixa opció posa **Rossella Bodré**, directora de Belles Arts de Roma. Segons ella, «la tesi d'**Anscari Mundó** requereix una comprovació documental i diagnòstica». Prossegueix afirmant que, a través «d'impressions visuals», no s'atribueixen les obres (sembla una estirada d'orelles). Però, immediatament, **Rossella Bodré** admet que el Crist de marfil de la basilica de Montserrat «s'assembla molt» al de fusta del Museu Horne de Florència. L'opinió de **Bodré** la conec gràcies a les informacions firmades per **Rossend Domènech i Gil Carrasco** a EL PERIÓDICO del 28 de maig passat.

Al meu llibre comparo la peça amb altres crucifixos que s'atribueixen a Miquel Àngel

Al meu llibre no només s'hi ofereixen «impressions visuals» per a l'atribució, que diu **Bodré**, sinó també comparacions estilístiques acurades. Era conscient de la falta de documentació per poder verificar la meua tesi. **Rossella Bodré** encara no ha llegit el meu llibre *Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti*? Concretament, a les pàgines 31 i 32, ja dono importància a la comparació entre els dos Cristos.

Ara bé: si una gran experta en art ja s'ha adonat de la gran semblança entre el Crist de Montserrat i el Crist Horne de Florència -atribuït a **Miquel Àngel Buonarroti** per **Gentilini** el 2004-, que està «indocumentat», tinc tot el dret a reclamar atenció als arguments que proposo per creure que el Crist de Montserrat, que està tan «indocumentat» com el de Florència, pugui ser una obra autèntica del principal artista del Renaixement italià.

En seria la confirmació el color del marfil original del Crist Horne de Florència, com també el Crist de Vila-real (la Plana), també d'ivori i atribuït des del segle XVIII a **Miquel Àngel**. ≡

*Historiador i professor. Autor del llibre *Un Santcrist d'ivori de Miquel Àngel Buonarroti?*

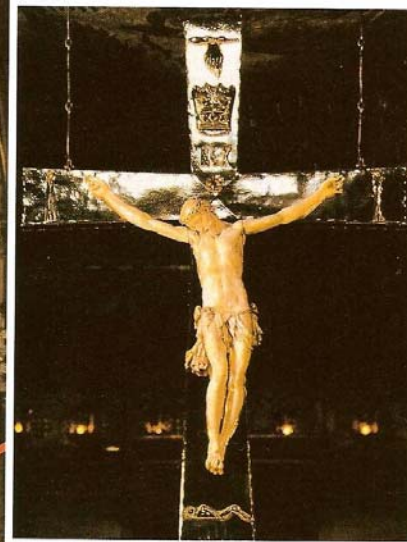
HALLAZGO EN MONTSERRAT

El Cristo de marfil que talló MIGUEL ÁNGEL

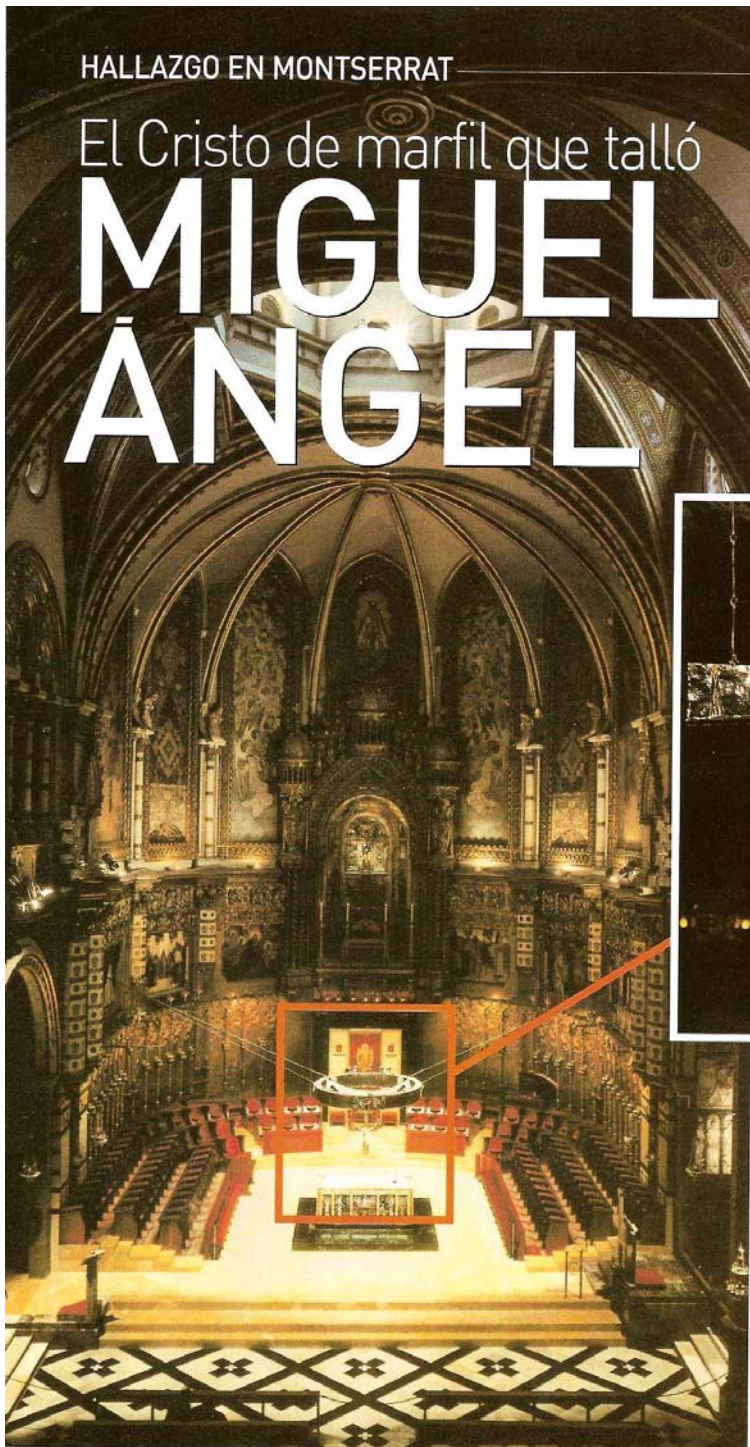
DESDE HACE CASI CINCUENTA AÑOS, EL ALTAR MAYOR DEL MONASTERIO DE MONTSERRAT ESTÁ PRESIDIDO POR UN CRISTO CRUCIFICADO AL QUE NO SE LE PRESTABA MAYOR ATENCIÓN. UN PRESTIGIOSO INVESTIGADOR ACABA DE ATRIBUIRLO A MIGUEL ÁNGEL.

José Ángel Martos

Periodista y escritor.

MIDE 58,5 centímetros de altura y 57 de extremo a extremo de sus manos extendidas. El canon del *Hombre de Vitruvio*. Su cuerpo de marfil es el de un hombre joven con músculos bien definidos y de realismo extremo, tallado con el conocimiento de la anatomía humana y el aprecio de su belleza propios del Renacimiento. Está a punto de morir, con su cabeza tendida hacia el hombro derecho y su boca entreabierta pronunciando las postreras palabras: *Consumatum est*. Él es Cristo crucificado y su padre –el artístico, por supuesto– es Miguel Ángel Buonarroti.

En Montserrat ya no miran de la misma forma la estatua de marfil que desde los años 50 preside su altar mayor. Hasta hace poco los fieles se quedaban prendados de la riquísima cruz de oro y plata que sostiene la talla de un Cristo crucificado, a la que no se prestaba mayor atención. Ahora, las tornas han cambiado: un estudioso ha descubierto que esa imagen podría haber salido de las manos del mismo creador de esculturas tan universales como el *David* o el *Moisés*, y los visitantes se detienen a mirar el Cristo y no la cruz.

El responsable de este sorprendente hallazgo es Anscari M. Mundó Marcet, un veterano profesor universitario y antiguo monje de esta abadía más conocida por su virgen negra, la *Moreneta*. A sus 83 años, es un humanista de amplios y variados saberes, que van desde la historia de la Iglesia antigua hasta la paleografía y la codicología, pasando por la historia del arte. Su dominio de esta última disciplina es lo que lo ha llevado al descubrimiento que ahora causa tanto revuelo. Un revuelo que no se esperaba este erudito, jubilado hace trece años pero rebotante de actividad, que me recibe en su ático-despacho, su refugio intelectual, tan atestado de documentos y libros que parece casi milagroso que la puerta se abra sin obstáculos.

"Soy consciente de la importancia que tiene la probable atribución al excelso artista florentino de una nueva obra de arte excepcional." Estas son las primeras palabras de Mundó en el libro en el que lanza su hipótesis. No es ningún iluminado. Al contrario: conoce el protocolo académico que implica un hallazgo de esta magnitud, y también los obstáculos a los que se va a enfrentar, especialmente el escepticismo entre sus colegas italianos, reacios a admitir que una atribución tan significativa la firme un especialista extranjero. "Por eso he escrito el libro en italiano además de en catalán, ya que es particularmente importante la opinión que los expertos italianos en Miguel Ángel tengan sobre mi propuesta". Mundó cree contar con un punto a favor: "La reciente atribución, en el 2004, de un crucifijo de madera a Miguel Ángel, que se conoce como el *Cristo de Horne*,

por el museo de Florencia donde se encuentra, ha demostrado que aún no está agotado el repertorio de obras de Miguel Ángel pendientes de descubrir".

Pero, antes de la polémica, le pido que vayamos a los hechos y este antiguo monje, hoy felizmente casado, me explica una historia que comienza con la Primera Guerra Mundial.

EL ABAD AMANTE DEL ARTE

En la Roma de 1920 el negocio de las antigüedades estaba a la orden del día. El desenlace de la Gran Guerra había alterado muchas fortunas y nutría los circuitos de los comerciantes, en una ciudad volcada al arte. El padre Bonaventura Ubach, que enseñaba Lenguas Orientales en el religioso colegio Sant'Anselmo de la Ciudad

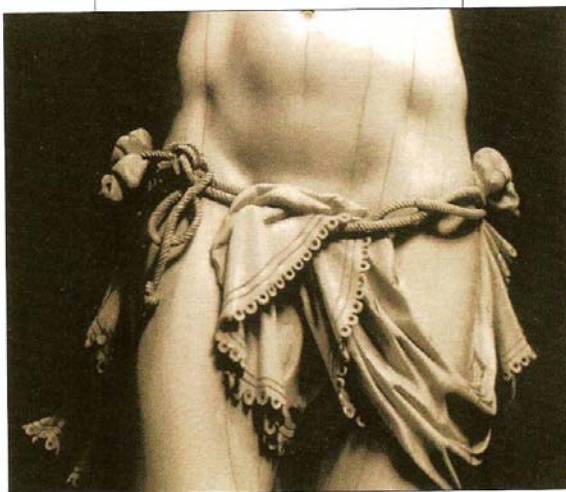
dida la adquisición, se dispuso que lo transportasen los jóvenes monjes que, al acabar las clases en Sant'Anselmo, volvían a Catalunya en barco a pasar las vacaciones estivales. Así, llevado discretamente entre los enseres de los jóvenes benedictinos, cruzó el Cristo el Mediterráneo, desde el puerto de Génova, donde solían embarcarse, hasta el de Barcelona.

Uno de estos jóvenes monjes era el padre Celestí Gusi, también interesado en el arte, y a quien se debe la primera atribución de autoría del Cristo. Según dejó escrito a lápiz en el reverso de una fotografía de la pieza, su autor era Ghiberti, nombre junto al cual añadió un interrogante. Lorenzo Ghiberti (1378-1455) era florentino como Miguel Ángel, pero vivió un siglo antes que el creador del *David* (1475-1564). La obra más conocida de Ghiberti es la *Puerta del Paraíso* del baptisterio de Florencia, con diez hermosos relieves en bronce dorado que representan episodios del Antiguo Testamento. Una obra, por cierto, que Miguel Ángel admiraba profundamente.

En su nuevo hogar catalán, el crucificado vivió diversos avatares. Durante más de tres décadas solo fue visible para los monjes en la sacristía abacial, con el intervalo de la Guerra Civil, durante la cual tuvo que ser escondido. Fue el abad Aureli Escarré —conocido por sus críticas a Franco, pero que tam-

bién era un gran amante del arte— quien se decidió a darle una posición más significativa en Montserrat, destinándolo a presidir el altar mayor de la basílica. Para que luciese adecuadamente en tan privilegiado lugar, el abad encargó que se sustituyese la cruz de madera negra por otra, riquísima, de oro y plata, tallada por un orfebre barcelonés. Además, el Cristo y su nueva cruz colgarían de una gran estructura de plata con forma de corona. Y allí ha estado hasta ahora, a la vista de todo el mundo pero sin que nadie reparase en que se trataba, posiblemente, de la obra de uno de los grandes maestros del arte de todos los tiempos. Solo Mundó cuestionó la atribución inicial de la pieza a Ghiberti.

Sigue »

✦ EL PAÑO QUE CUBRE EL PUBIS DEL CRISTO y el cordel que lo sostiene están magistralmente tallados en el mismo marfil que sirvió para el cuerpo.

Eterna, estaba encargado de localizar objetos interesantes en venta para someterlos a la consideración de un abad muy especial, intelectual y amante del arte. Este era Antoni M. Marcet, tío de Mundó, quien ya tres años atrás había ordenado a Ubach comprar un *San Jerónimo* de Caravaggio. En mayo de 1920 este responsable religioso viajó desde Suiza —adonde había acudido a una reunión de abades— hasta la capital italiana para ver algunas de las obras encontradas por su *corresponsal* en Roma. Allí el abad Marcet examinó por primera vez un Cristo crucificado de marfil, clavado a una cruz de madera, que lo encandiló. No tenía marca ninguna de autoría, pero eso no fue un impedimento para que ordenase su compra a Ubach. Deci-

» EL CRISTO DE MAREIL QUE TALLÓ MIGUEL ÁNGEL

« PARA EL JESÚS YACENTE de la "Pietà", Miguel Ángel pudo haber utilizado al mismo modelo que para el Cristo de Montserrat (véase la imagen de la derecha).

Quando le pregunto en qué momento arranca su interés, resopla: "¡Ufff! Cuando entre los años 1952 y 1959 estuve como profesor en Sant'Anselmo en Roma, emprendí una investigación para saber algunas cosas más sobre la atribución. Recorrí la Ciudad Eterna, pero, como se trataba de Ghiberti, Florencia me atrajo de inmediato. Contemplé atentamente las puertas que hizo allí pero me pareció que su arte era demasiado arcaico, y para mí no había dudas de que el Cristo pertenecía al Renacimiento en su momento más excelso; era realismo italiano renacentista".

DOS CRISTOS, UN MODELO

La pista definitiva estaba en Roma. Allí Mundó solía visitar la *Pietà* de Miguel Ángel que se exhibe en la basílica de San Pedro del Vaticano (hoy día blindada tras sufrir el ataque de un perturbado). Comparó los dos Cristos —uno en la cruz, el otro yaciendo en brazos de la Virgen María— y llegó a la conclusión de que "eran exactamente del mismo modelo: su cara, su musculatura, incluso su pelo con rizos y la raya al medio..." En efecto, las semejanzas entre el físico de uno y otro resultan evidentes en el corte de la cara, en la configuración de los músculos y en la dulzura de conjunto. Al mismo tiempo, existía también una similitud estilística entre ambas obras, ya que el Cristo de Montserrat, como el de la *Pietà*, se caracteriza por un tratamiento del cuerpo más realista que las obras anteriores del maestro (en las que los contornos son demasiado lisos y los músculos apenas se dibujan), pero sin llegar a los robustos hombres de su etapa más popular:

CINCO DETALLES CON EL SELLO DE UN MAESTRO

MÚSCULOS Y VENAS. La configuración de los músculos es muy realista —más que en obras anteriores de Miguel Ángel— y muestra unos conocimientos anatómicos bastante precisos. Lo mismo ocurre con las venas, claramente marcadas, especialmente algunas, como es el caso de la yugular.

LA LLAGA. La sitúa en la séptima cavidad intercostal, exactamente en el mismo lugar que en otras representaciones de Cristo. Su inclusión es una licencia de Miguel Ángel, ya que la Biblia explica que la herida se la produjo un romano cuando ya estaba muerto, y en la imagen todavía está vivo (su boca abierta pronuncia las últimas palabras). El florentino pretendía reforzar el simbolismo.

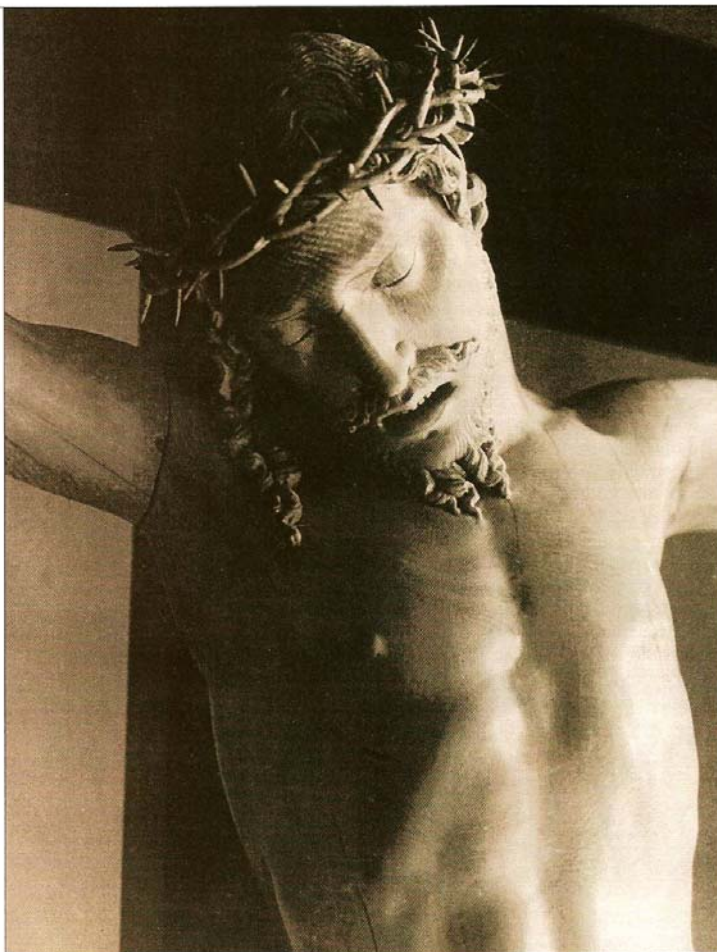

el *David* que se conserva en la ciudad de Florencia o el Adán de los frescos de la capilla Sixtina, al que Mundó define como "un Superman".

Por tanto, el estudioso catalán tenía ya establecida una hipótesis. A partir de ahí empezó a profundizar: en primer lugar estudió escrupulosamente el Cristo y la *Pietà* para cotejar cada detalle. De ahí salieron interesantes conclusiones: el modelo de ambas obras habría sido, por lo que se deduce de su aspecto físico, un joven de unos 25 años. Y el modelo estaba vivo, como prueban las venas hinchadas, llenas de sangre, que pueden apreciarse en ambas obras (especialmente poderosas son la yugular del crucificado y las venas de los brazos del Cristo de la *Pietà*). Que estuviera vivo no deja de ser una paradoja, particularmente para la escena de la *Pietà*, que representa a un Jesús que ya lleva tres o cuatro horas muerto (no lo habrían bajado de la cruz hasta recibir la autorización de Pilatos). Mundó buscó el asesoramiento del hematólogo Màrius Petit, quien le confirmó que un cuerpo humano muerto desde hace horas experimenta una retirada de la sangre de las extremidades largas, por lo que resultaría imposible esa vitalidad de sus venas. "Es una distracción del maestro", dice el estudioso.

Pero hay muchos más puntos de contacto con la estatua vaticana: quizá el más llamativo sea la idéntica representación de la herida en el costado, causada por la lanza de un soldado romano. La conocida llaga de la que "salió sangre y agua", según la Biblia, aparece en ambos casos a la derecha del pecho, penetrando por la

» EN SUS OJOS CERRADOS, en su barba rizada y en su cabello con la raya al medio, el Cristo de Montserrat y el de la "Pietà" muestran gran similitud.

séptima cavidad intercostal y bajando hacia el centro en forma de línea diagonal. Este detalle coincidente no se limita a estas dos obras, ya que también está presente al menos en

cuatro trabajos más de Miguel Ángel, entre ellos el *Cristo de Horne*, que fue autenticado por el experto Giancarlo Gentilini en el 2004.

Sigue »

MANOS Y PIES. Las manos están trabajadas con gran detallismo, con los dedos tensos por el dolor. Los pies tienen los dedos unidos, como en otras muchas obras de Miguel Ángel. La representación del dedo pulgar sobresaliendo es una "marca de la casa" perceptible en el *David* o en el Adán de la capilla Sixtina.

EL PAÑO Y EL CORDEL. Constituyen una de las partes de la obra más sobresalientes por el realismo de su forma y movimiento.

Miguel Ángel trabajó estos dos objetos a partir del mismo marfil del cuerpo,

una opción de extrema dificultad, pero obtuvo óptimos resultados.

LA POSICIÓN DEL CUERPO. La manera en que la cabeza se recuesta sobre el hombro derecho y la ubicación de los pies (el derecho sobre el izquierdo) aparecen en varios Cristos de Miguel Ángel, con ligeras variaciones a medida que afianza su visión del episodio de la crucifixión.

» EL CRISTO DE MARFIL QUE TALLÓ MIGUEL ÀNGEL

La representación de las manos y, sobre todo, de los dedos de los pies ofrece también un indiscutible parecido. Estos últimos fueron esculpidos juntos en varias de las obras de Miguel Àngel. Solo dejaba separado el pulgar. Así lo hizo en el *David* y, en pintura, en el Adán de la Sixtina, entre otros. También las uñas de manos y pies, marcadas claramente, coinciden de forma notable.

La otra gran semejanza es un detalle de auténtica *finezza*, inapreciable para el ojo no experto: el cartel de INRI (que Mundó ha estudiado a partir de fotos, pues desapareció seguramente en los avatares de la Guerra Civil) mostraba una "delgada línea incisa en negro" que enmarca la inscripción. Este tipo de línea aparece en otras obras del autor, como incisión o en relieve: la tienen su busto de Bruto (en Florencia), la *Madonna de Brujas* y la *Pietà*, esta en una inscripción sobre el ceñidor de la virgen, donde la línea enmarca... ¡la firma de *Michael Angelus Bonarotus*! Así pues, en el Cristo de Montserrat, donde el escultor no inscribió su nombre, "esta línea constituye la verdadera firma, su sello", en opinión de Mundó.

Y es que más allá del análisis de coincidencias, la tesis de Mundó se apoya en argumentos estilísticos. Llama la atención sobre una parte magistral de la escultura: el trapo que tapa el pubis del Cristo y el cordel que lo sostiene. Se trata de dos objetos de un realismo tan notable "que llega a conmovér", como afirma el estudioso. Para entender la dificultad de su realización, hay que explicar que están esculpidos sobre el mismo marfil que el cuerpo; es decir, no se trata de otra pieza superpuesta y clavada, algo que habría simplificado mucho su trabajo. "Solo Miguel Àngel era capaz de llevar a cabo una hazaña de este tipo".

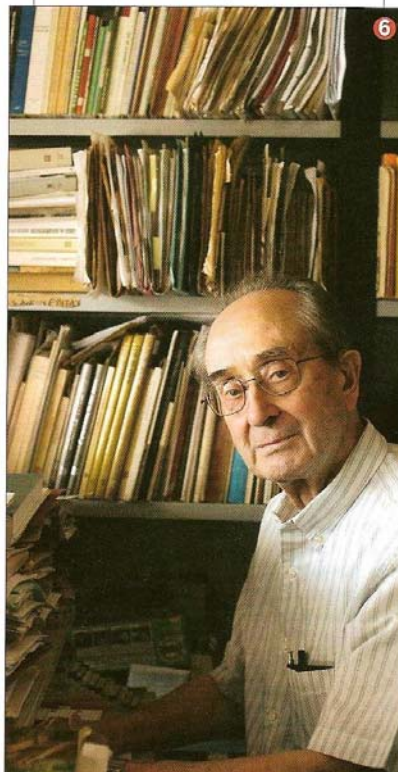
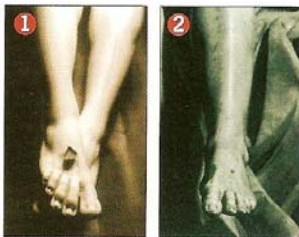
Una de las singularidades de este descubrimiento es que, si se confirmara, sería la primera escultura reconocida de Miguel Àngel en marfil, de quien solo se conservan obras en mármol y madera. "El marfil permite al artista un trabajo mucho más preciso que el mármol, ya que se rompe menos", explica Mundó, y vuelve a desta-

car el paño del crucificado: "Esos ojos tan precisos, cada uno de ellos trabajado individualmente y agujereado, solo pueden hacerse sobre marfil".

Ahora, Anscari Mundó espera noticias de Italia. La primera reacción ha sido escéptica: la directora de Bellas Artes de Roma, Rosella Bodrè, afirmó en *El Periódico de Catalunya* que "la tesis requiere una comprobación documental y diagnóstica". Mundó recuerda que el

Cristo de Horne de Florencia, atribuido a Miguel Àngel en el 2004, tampoco cuenta con ningún documento que apoye su autenticidad, algo habitual en las obras antiguas. Bodrè, sin embargo, sí admitió que el Cristo de Montserrat "se parece mucho" al florentino. Quizá por ello Mundó espera con interés una reacción de Gentilini, el descubridor de este último. "El tema tardará dos o tres años en resolverse por completo, quizá ya para entonces yo no tenga fuerzas para seguir el asunto, pero al menos habré suscitado el revuelo", concluye, no sin cierta picardía. ▀

Los dedos de los pies son muy parecidos a los de otras esculturas de Miguel Àngel.

Una de las similitudes más impactantes entre el Cristo de Montserrat y otras obras de Miguel Àngel es la manera en que está esculpido el dedo pulgar del pie, un poco separado del resto.

1. PIES DEL CRISTO de Montserrat.

2. PIE DEL CRISTO YACENTE de la "Pietà" del Vaticano.

3. PIE DEL NIÑO JESÚS en la "Madonna de Brujas".

4. PIE DE LA ESCULTURA "NOCHE", que se conserva en la capilla Medici de Florencia.

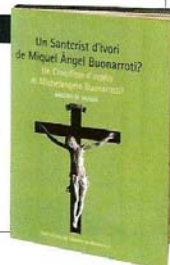
5. EL MUSCULOSO ADÁN de los frescos de la capilla Sixtina también fue pintado por Miguel Àngel con el dedo pulgar igual que el de las esculturas.

6. ANSCARI M. MUNDÓ, fotografiado en su despacho. El estudioso espera la reacción de los expertos italianos a su atribución del Cristo.

SUGERENCIAS

Bibliografía

- MUNDÓ, A.M., *Un Santcrist d'ivori de Miguel Àngel Buonarroti?*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.

EMISSIONS DE TELEVISIÓ

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

EMISSIONS DE TELEVISIÓ

Nom del mitja	Programa	Dia d'emissió	Hora de l'emissió
TV3	TN Comarques	25/05/06	14:14:40
TV3	TN Migdia	25/05/06	15:18:53
TVE-1	Informatiu Migdia Catalunya	25/05/06	14:18:31
TVE-1	Telediario 1	25/05/06	15:43:05
TVE-2	Informatiu Vespre Catalunya	25/05/06	20:21:08
Antena 3	Noticias	26/05/06	05:57:52
Antena 3	Noticias 3	26/05/06	03:02:08

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

ENTREVISTES I CONTACTES CONCERTATS

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

ENTREVISTES I CONTACTES CONCERTATS DES DE COMUNICACIÓ DE L'IEC

- El Periódico
- El País
- Avui
- El Punt
- Regio 7
- El Temps
- Clàxon Manresa
- Europa Press
- EFE TV
- TV3
- TVE
- BTV
- Catalunya Ràdio: entre d'altres *Serveis informatius*, *El Matí de Catalunya Ràdio*, amb Antoni Bassas, i *De quatre a set*, amb Xavier Graset
- COM Ràdio: *Serveis Informatius* i *Catalunya Plural*.
- Ràdio Barcelona
- Ràdio 4 – RNE: *Nautilus*
- Onda Rambla
- Ona Catalana
- Ràdio Sabadell
- Ràdio Olesa
- Ràdio Kanal Barcelona: *La torre de babel*

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

MITJANS ASSISTENTS A L'ACTE

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)

**MITJANS ASSISTENTS A LA PRESENTACIÓ DEL LLIBRE *UN SANTCRIST D'IVORI*
DE MIQUEL ÀNGEL BUONARROTI? D'ANSCARI MUNDÓ**

Sala Pere Coromines de l'IEC
Dijous, 25 de maig del 2006

1. El Periódico	Gil Carrasco Carles Montañés (fotògraf)
2. El Punt	Aina Vives Oriol Duran (fotògraf)
3. El País	Catalina Serra
4. TV3	Ramon Espuny

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)